

**UCHWAŁA NR XXXIV/185/2021
RADY POWIATU SEJNEŃSKIEGO**

z dnia 21 grudnia 2021 r.

w sprawie uchwalenia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Sejneńskim na lata 2021-2030”

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3 i art. 12 pkt. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 920 z 2021 r. poz. 1038, poz. 1834.), oraz art. 19 pkt 1 i art. 112 ust. 9 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876, poz. 2369, z 2021 r. poz. 794, poz. 803, poz. 1981).

§ 1. *Uchwala się* „Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Sejneńskim na lata 2021-2030” stanowiącą załącznik do niniejszej Uchwały.

§ 2. Wykonanie Uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Sejneńskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Ryszard Grzybowski

Załącznik

do Uchwały Rady Powiatu Sejneńskiego Nr
XXXIV/185/2021

z dnia 21 grudnia 2021 r.

STRATEGIA

ROZWIĄZYWANIA

PROBLEMÓW

SPOŁECZNYCH

W POWIECIE

SEJNEŃSKIM

NA LATA

2021 – 2030

Sejny 2021

Opracowanie:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sejnach
przy współpracy Starostwa Powiatowego,
Zespołu ds. opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
w Powiecie Sejneńskim na lata 2021-2030
oraz instytucji i organizacji społecznych z terenu powiatu

przy wsparciu doradczym Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Białymstoku.

SPIS TREŚCI**strona**

WSTĘP	3
I. ZADANIA POWIATU W OBSZARZE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	7
II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ POWIATU SEJNEŃSKIEGO WRAZ Z ELEMENTAMI PROGNOZY	18
1. POŁOŻENIE I SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	18
2. RYNEK PRACY	25
3. OCHRONA ZDROWIA	34
4. SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ	42
5. WSPIERANIE RODZINY I SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ	48
6. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	55
7. BEZPIECZEŃSTWO I PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY	61
8. ZASOBY SPOŁECZNEJ INFRASTRUKTURY POWIATU	69
III. REALIZACJA I WDRAŻANIE STRATEGII NA LATA 2021- 2030	75
1. WIZJA, CELE STRATEGICZNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ	75
2. HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ ZE WSKAŹNIKAMI	81
3. MONITORING I ZASADY AKTUALIZACJI STRATEGII	87
ZAKOŃCZENIE	90

WSTĘP

Jednym z nadrzędnych, długofalowych celów polityki społecznej jest tworzenie warunków do pełnego rozwoju i funkcjonowania osób, rodzin, grup i lokalnych społeczności.

Narzędziem pozwalającym na szczegółowe określenie zasobów, potrzeb i problemów na terenie powiatu jest strategia rozwiązywania problemów społecznych. To kluczowy dokument nowoczesnej pomocy społecznej. Wskazuje cele i kierunki działania, które mają służyć poprawie jakości życia mieszkańców powiatu, zwiększeniu efektywności pomocy społecznej, zapewnieniu godziwych warunków życia osobom niepełnosprawnym, starszym, zapobieganiu marginalizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Opracowanie strategii, wieloletniego dokumentu dotyczącego kwestii społecznych jest obowiązkiem samorządu powiatu, zgodnie z art.19 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Wskazuje ona, że do zadań własnych powiatu należy „opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka - po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami”

Potrzeba przygotowania, uchwalenia i wprowadzania strategii w życie wynika również z konieczności wskazania przez instytucje społeczne kierunków zaangażowania władz powiatu oraz instytucji samorządowych w rozwiązywanie kluczowych problemów społecznych.

Mając na uwadze powyższe wytyczne legislacyjne, nowe potrzeby społeczności powiatu oraz krajowe wytyczne obszaru polityki społecznej na kolejne lata, sporządzono dokument: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Sejneńskim na lata 2021-2030.

Proces opracowania strategii rozpoczął się od przeprowadzenia diagnozy zasobów i problemów, trudności z jakimi borykają się społeczności gmin powiatu. Diagnoza problemów społecznych występująca na terenie powiatu sejneńskiego została sporządzona w oparciu o dane będące w dyspozycji jednostek organizacyjnych Powiatu Sejneńskiego, tj. Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności, Powiatowego Urzędu Pracy, Urzędu Miasta i gmin, ośrodków pomocy społecznej, zakładów opieki zdrowotnej, organizacji pozarządowych działających na terenie powiatu oraz danych Urzędu Statystycznego w Białymstoku. Podczas prac nad dokumentem wykorzystano zapisy powiatowych programów, projektów, raportów oraz oceny zasobów pomocy społecznej z lat 2014-2020. W celu obserwacji tendencji społecznych dokonano oceny zjawisk na przestrzeni lat 2014-2020, ostatnie wprowadzane dane do strategii zostały określone na dzień 31.12.2020. Okres ten pozwolił na sporządzenie prognoz społecznych i wniosków z poszczególnych obszarów.

Strategia, zgodnie z decyzją władz powiatu ma być dokumentem uspołecznionym. Zarządzeniem Starosty Sejneńskiego nr 17/2021 z dnia 27 lipca 2021 r. został powołany Zespół do spraw opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Sejneńskim na lata 2021-2030 w skład, którego weszły osoby reprezentujące jednostki samorządu terytorialnego, jednostki organizacyjne działające w przedmiotowym zakresie oraz organizacje pozarządowe w tym:

1. Przedstawiciel Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gibach,
2. Przedstawiciel Urzędu Gminy Giby,
3. Przedstawiciel Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej w Sejnach,
4. Przedstawiciel Urzędu Miasta Sejny,
5. Przedstawiciel Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sejnach,
6. Przedstawiciel Komendy Powiatowej Policji w Sejnach,
7. Przedstawiciel Regionalnego Stowarzyszenia na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Sejnach,
8. Przedstawiciel I Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej w Sądzie Rejonowym w Augustowie,
9. Przedstawiciel Urzędu Gminy Puńsk,
10. Przedstawiciel Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Puńsku,
11. Przedstawiciel Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krasnopolu,
12. Przedstawiciel Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju Cywilizacyjnego „Ściana Wschodnia” w Sejnach,
13. Przedstawiciel Stowarzyszenia „Pasja” w Sejnach,
14. Przedstawiciel Powiatowego Urzędu Pracy w Sejnach,
15. Przedstawiciel Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sejnach.

Zespół podczas prac nad dokumentem dokonał analizy danych oraz zmian w poszczególnych obszarach problemowych, określił wizje, wyznaczył cele strategiczne projektowanych zmian i proponowane główne kierunki działań, służące rozwiązywaniu problemów społecznych. Kolejno opracował harmonogram realizacji zadań, wskaźniki, ramy finansowe, realizatorów oraz proponowane zasady monitoringu i aktualizacji strategii. Założone w strategii kierunki nie stanowią zamkniętej listy, co oznacza, że w toku realizacji celów strategicznych mogą pojawiać się nowe obszary problemowe i nowe działania, których zapis wprowadzi zmiany w dokumencie. Jednocześnie, obecni w składzie Zespołu ds. Opracowania Strategii przedstawiciele urzędów gmin i ops-ów z terenu powiatu miały możliwość aktywnego uczestnictwa w pracach nad dokumentem i jego konsultacji na każdym etapie.

Po przygotowaniu projektu strategii, dokument zgodnie z Uchwałą Rady Powiatu Sejneńskiego nr XLIII/304/14 z dnia 28.05.2014 dot. konsultacji społecznych został umieszczony na stronie internetowej, BIP oraz tablicy ogłoszeń celem zebrania opinii społecznych.

Ostatecznie, po uwzględnieniu wszystkich uwag projekt Strategii został przedstawiony Radzie Powiatu oraz uchwalony.

O prezentowanym kształcie dokumentu zdecydowała różnorodność problemów społecznych występujących w powiecie, a także konieczność wzięcia pod uwagę obowiązujących aktów prawnych determinujących rozwiązywanie zadań społecznych, są to m.in.:

- ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym,
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa z dnia ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych okresu powojennego,
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem"

Nadrzędnym celem planowanej polityki społecznej na terenie powiatu sejneńskiego, będą też rozwiązania wynikające z kluczowych dokumentów krajowych i wojewódzkich, takich jak:

- Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju Kraju do 2030,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Strategia Demograficzna 2040,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030,
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027 z perspektywą do 2030,

- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku,
- Zdrowa przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030 r,
- Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030,
- Wojewódzka Strategia Polityki Społecznej do roku 2030.

Strategia składa się z trzech rozdziałów. W rozdziale I odniesiono się do zadań powiatu w obszarze rozwiązywania problemów społecznych. Rozdział II prezentuje charakterystykę powiatu sejneńskiego, diagnozę i prognozy wybranych obszarów społecznych, z uwzględnieniem zadań powiatu oraz zasoby infrastruktury i instytucji społecznych. Natomiast rozdział III poświęcony jest sposobom wdrażania i monitorowania celów strategicznych i kierunków działania.

Aktualnie przyjęte i realizowane przez powiat sejneński programy społeczne znalazły odniesienie w harmonogramie i sposobie realizacji.

Prezentowana Strategia jest dokumentem nadrzędnym wobec programów z zakresu polityki społecznej powiatu, a jej zapisy winny być uwzględniane przy tworzeniu kolejnych dokumentów długookresowych.

I. ZADANIA POWIATU W OBSZARZE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Zadania powiatu określone są w art. 4 ust.1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym.

W obszarze spraw społecznych do zadań powiatu, w szczególności można zaliczyć zadania w zakresie:

- 1) przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy,
- 2) promocji i ochrony zdrowia,
- 3) pomocy społecznej,
- 4) wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- 5) wspierania osób niepełnosprawnych,
- 6) współpracy i działalności na rzecz organizacji pozarządowych.

Analiza wybranych obszarów spraw społecznych w kontekście zadań powiatu.

1. PRZECIWDZIAŁANIE BEZROBOCIU ORAZ AKTYWIZACJA LOKALNEGO RYNKU PRACY

Zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy do zadań samorządu powiatu w zakresie polityki rynku pracy należy:

- 1) opracowanie i realizacja programu promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy stanowiącego część powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych,
- 2) pozyskiwanie i gospodarowanie środkami finansowymi na realizację zadań z zakresu aktywizacji lokalnego rynku pracy,(...)
- 3) udzielanie pomocy bezrobotnym i poszukującym pracy w znalezieniu pracy przez pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe,
- 4) udzielanie pomocy pracodawcom w pozyskiwaniu pracowników przez pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe,
- 5) kierowanie bezrobotnych do realizatora działań aktywizacyjnych, któremu marszałek województwa zlecił wykonanie działań aktywizacyjnych,
- 6) realizacja zadań związanych z KFS, w szczególności udzielanie pomocy pracodawcom poprzez finansowanie kształcenia ustawicznego pracowników i pracodawcy,
- 7) rejestrowanie bezrobotnych i poszukujących pracy,
- 8) inicjowanie, organizowanie i finansowanie usług i instrumentów rynku pracy,
- 9) inicjowanie, organizowanie i finansowanie szkoleń i przygotowania zawodowego dorosłych,

- 10) opracowywanie badań, analiz i sprawozdań, w tym prowadzenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych, oraz dokonywanie ocen dotyczących rynku pracy na potrzeby powiatowej rady rynku pracy oraz organów zatrudnienia,
- 11) inicjowanie i realizowanie przedsięwzięć mających na celu rozwiązanie lub złagodzenie problemów związanych z planowanymi zwolnieniami grup pracowników z przyczyn dotyczących zakładu pracy,
- 12) współdziałanie z powiatowymi radami rynku pracy w zakresie promocji zatrudnienia oraz wykorzystania środków Funduszu Pracy,
- 13) współpraca z gminami w zakresie upowszechniania ofert pracy i informacji o usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym dorosłych, stażach, organizacji robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych, realizacji Programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w art. 62a, oraz zatrudnienia socjalnego na podstawie przepisów o zatrudnieniu socjalnym,
- 14) współpraca z wojewódzkimi urzędami pracy w zakresie świadczenia podstawowych usług rynku pracy, w tym w opracowywaniu i aktualizacji informacji zawodowych,
- 15) przyznawanie i wypłacanie zasiłków oraz innych świadczeń z tytułu bezrobocia,
- 16) wydawanie decyzji o:
 - a) uznaniu lub odmowie uznania danej osoby za bezrobotną oraz utracie statusu bezrobotnego,
 - b) przyznaniu, odmowie przyznania, wstrzymaniu lub wznowieniu wypłaty oraz utracie lub pozbawieniu prawa do zasiłku, stypendium i innych finansowanych z Funduszu Pracy świadczeń niewynikających z zawartych umów,
- 17) realizowanie zadań wynikających z koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego państw, o których mowa w art. 1 ust. 3 pkt 2 lit. a-c, oraz państw, z którymi Rzeczpospolita Polska zawarła dwustronne umowy międzynarodowe o zabezpieczeniu społecznym, w zakresie świadczeń dla bezrobotnych, w tym realizowanie decyzji, o których mowa w art. 8a,
- 18) realizowanie zadań wynikających z prawa swobodnego przepływu pracowników między państwami,
- 19) realizowanie zadań związanych z międzynarodowym przepływem pracowników, wynikających z odrębnych przepisów, umów międzynarodowych i innych porozumień zawartych z partnerami zagranicznymi,
- 20) badanie i analizowanie sytuacji na lokalnym rynku pracy w związku z postępowaniem o wydanie zezwolenia na pracę cudzoziemca lub postępowaniem o udzielenie zezwolenia na pobyt czasowy, o którym mowa w art. 114 i art. 127 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,

- 21) realizowanie zadań związanych z podejmowaniem przez cudzoziemców pracy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- 22) organizowanie i finansowanie szkoleń pracowników powiatowego urzędu pracy,
- 23) opracowywanie i realizowanie indywidualnych planów działania,
- 24) realizowanie projektów w zakresie promocji zatrudnienia, w tym przeciwdziałania bezrobociu, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej bezrobotnych, wynikających z programów operacyjnych współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Pracy,
- 25) inicjowanie i realizowanie badań i analiz wykorzystywanych w działaniach prowadzonych przez urzędy pracy,
- 26) organizacja i realizowanie programów specjalnych,
- 27) realizowanie programów regionalnych na podstawie porozumienia zawartego z wojewódzkim urzędem pracy,
- 28) przetwarzanie informacji o bezrobotnych, poszukujących pracy i cudzoziemcach zamierzających wykonywać lub wykonujących pracę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- 29) współpraca z ministrem właściwym do spraw pracy w zakresie tworzenia rejestrów centralnych na podstawie art. 4 ust. 4,
- 30) inicjowanie i realizowanie projektów pilotażowych.
- 31) Zadania, o których mowa w ust. 1, są wykonywane przez powiatowe urzędy pracy wchodzące w skład powiatowej administracji zespolonej, we współpracy z jednostkami, instytucjami i organizacjami pozarządowymi.

2. PROMOCJA I OCHRONA ZDROWIA

Zadania powiatu w zakresie spraw zdrowotnych określają, m.in. dwie główne ustawy:

- a) ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym,
- b) ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych, ze środków publicznych.

Zadania powiatu w zakresie ochrony zdrowia można podzielić na:

- a) wynikające z pełnienia funkcji podmiotu tworzącego samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej (dotyczące pełnienia funkcji właścicielskich),
- b) pozostałe zadania: opracowywanie i realizacja programów zdrowotnych (obszar zdrowia i edukacji prozdrowotnej), oraz udział w realizacji zadań z zakresu ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego.

Samorząd powiatu:

- 1) dofinansowuje uczestnictwo osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych oraz zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
- 2) wystawia skierowania do zakładu opiekuńczo-leczniczego i do zakładu pielęgnacyjno-opiekuńczego,
- 3) tworzy powiatowy plan zabezpieczenia medycznych działań ratowniczych,
- 4) organizuje i zapewnia usługi w odpowiednim standardzie w domach pomocy społecznej dostosowanych do szczególnych potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi,
- 5) bierze udział w realizacji zadań z zakresu ochrony zdrowia psychicznego,
- 6) bierze udział w realizacji zadań z zakresu ochrony przed następstwami używania tytoniu,
- 7) realizuje zadania z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych,
- 8) realizuje zadania z zakresu inspekcji sanitarnej oraz zadania w zakresie zapobiegania chorobom zakaźnym i zakażeniom,
- 9) ustala rozkład godzin pracy aptek ogólnodostępnych,
- 10) zapewnia kobietom w ciąży opiekę medyczną, socjalną i prawną,
- 11) realizuje także zadania z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej w ramach programów polityki zdrowotnej.

Katalog zadań, kompetencji i obowiązków powiatu patrząc na powyższe akty prawne jest szeroki. Niestety ekonomiczna rzeczywistość sprowadza działania podejmowane obecnie w odniesieniu do problemów zdrowia do niezbędnego (możliwego) minimum.

3. POMOC SPOŁECZNA

Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej do zadań własnych z zakresu pomocy społecznej realizowanych przez powiat należy:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami,
- 2) prowadzenie specjalistycznego poradnictwa,
- 3) przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-

- wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze,
- 4) pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu się do życia, młodzieży opuszczającej domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, mających braki w przystosowaniu się,
 - 5) pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z nadaniem mu statusu uchodźcy lub w związku z udzieleniem mu ochrony uzupełniającej, mających trudności z integracją ze środowiskiem,
 - 6) prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób,
 - 7) prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z terenu więcej niż jednej gminy oraz powiatowych ośrodków wsparcia, w tym domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, z wyłączeniem środowiskowych domów samopomocy i innych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
 - 8) prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej,
 - 9) udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach,
 - 10) szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej z terenu powiatu,
 - 11) doradztwo metodyczne dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu,
 - 12) podejmowanie innych działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
 - 13) sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
 - 14) sporządzanie oceny w zakresie pomocy społecznej,
 - 15) utworzenie i utrzymanie powiatowego centrum pomocy rodzinie, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników.

Natomiast do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy:

- 1) pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z

okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, w zakresie indywidualnego programu integracji, oraz opłacanie za te osoby składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,

- 2) prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- 3) realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,
- 4) udzielanie cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a ustawy o pomocy społecznej, pomocy w zakresie interwencji kryzysowej.

Starosta przy pomocy powiatowego centrum pomocy rodzinie sprawuje nadzór nad działalnością jednostek specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego, oraz ośrodków wsparcia, domów pomocy społecznej i ośrodków interwencji kryzysowej.

W celu realizacji zadań powiatu z zakresu pomocy społecznej powiatowe centrum współpracuje w tym zakresie na zasadzie partnerstwa z organami administracji rządowej i samorządowej, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

4. WSPIERANIE RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej **do zadań własnych powiatu należy:**

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych,
- 2) zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- 3) organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia,
- 4) tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych,
- 5) prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym,
- 6) organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów

- do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego,
- 7) organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania grup wsparcia i specjalistycznego poradnictwa,
 - 8) wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej,
 - 9) zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich,
 - 10) prowadzenie rejestru danych o osobach zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rejestru danych o osobach pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka,
 - 11) kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka,
 - 12) finansowanie:
 - a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,
 - b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,
 - c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego,
 - 13) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
 - 14) przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji, o zaległościach w opłatach za pobyt dziecka w pieczy zastępczej.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy:

- 1) realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz rządowego programu, o którym mowa w art. 187a ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 2) finansowanie pobytu w pieczy zastępczej,
- 3) finansowanie dodatku wychowawczego i dodatku do zryczałtowanej kwoty.

Zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej starosta wykonuje za pośrednictwem powiatowego centrum pomocy rodzinie, które wyznaczone jest na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie współpracuje z sądem w sprawach dotyczących opieki i wychowania dzieci, których rodzice zostali pozbawieni lub ograniczeni we władzy rodzicielskiej nad nimi.

5. WSPIERANIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych do zadań powiatu należy:

- 1) opracowywanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, rehabilitacji zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych,
- 2) współpraca z instytucjami administracji rządowej i samorządowej w opracowywaniu i realizacji programów, o których mowa w pkt 1,
- 3) udostępnianie na potrzeby Pełnomocnika i samorządu województwa oraz przekazywanie właściwemu wojewodzie uchwalonych przez radę powiatu programów, o których mowa w pkt 1, oraz rocznej informacji z ich realizacji,
- 4) podejmowanie działań zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności,
- 5) opracowywanie i przedstawianie planów zadań i informacji z prowadzonej działalności oraz ich udostępnianie na potrzeby samorządu województwa,
- 6) współpracę z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej tych osób,
- 7) finansowanie z Funduszu wydatków na instrumenty lub usługi rynku pracy określone w ustawie o promocji zatrudniania i instrumentach rynku pracy w odniesieniu do osób niepełnosprawnych zarejestrowanych, jako poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu,
- 8) dofinansowanie:

- a) uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
 - b) sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
 - c) zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
 - d) likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
 - e) rehabilitacji dzieci i młodzieży,
 - f) usług tłumacza języka migowego lub tłumacza – przewodnika.
- 9) dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej,
 - 10) pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych, ich szkolenie oraz przekwalifikowanie,
 - 11) przyznawanie środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej,
 - 12) realizacja zadań: dokonanie zwrotu kosztów wyposażenia stanowiska pracy osobom niepełnosprawnym, finansowanie kosztów szkolenia i przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych,
 - 13) zlecenie zadań,
 - 14) kierowanie osób niepełnosprawnych, które wymagają specjalistycznego programu szkolenia oraz rehabilitacji leczniczej i społecznej, do specjalistycznego ośrodka szkoleniowo-rehabilitacyjnego lub innej placówki szkoleniowej,
 - 15) współpraca z organami rentowymi w zakresie wynikającym z odrębnych przepisów,
 - 16) doradztwo organizacyjno-prawne i ekonomiczne w zakresie działalności gospodarczej lub rolniczej podejmowanej przez osoby niepełnosprawne,
 - 17) współpraca z właściwym terenowo inspektorem pracy w zakresie oceny i kontroli miejsc pracy osób niepełnosprawnych.

6. PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY

Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie **do zadań własnych powiatu** należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- 2) opracowanie i realizację programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia

prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,

- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- 4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

- 1) tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- 2) opracowywanie i realizację programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

7. WSPÓŁPRACA I DZIAŁALNOŚĆ NA RZECZ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Kwestie współpracy organów administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi reguluje ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Zgodnie z art. 3 ustawy działalność pożytku publicznego to działalność społecznie użyteczna, prowadzona przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych określonych w ustawie.

Do zadań tych należy m.in.

1. pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównania szans tych rodzin i osób, działalność na rzecz osób niepełnosprawnych,
2. ochrona i promocja zdrowia,
3. promocja zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy,
4. działalność na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa,
5. upowszechniania i ochrony praw dziecka, przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym.

Realizując zadania w wyżej wymienionych sferach, organizacje pozarządowe mogą stanowić ważny element w rozwiązywaniu niektórych problemów społecznych.

Przykładem współpracy organizacji pozarządowych z władzami samorządowymi jest działalność powołanej przy Staroście **Społecznej Rady do Spraw Osób Niepełnosprawnych**, która pełni funkcję organu opiniotawczo-doradczego.

Mając na uwadze wymienione zadania powiatu, budowana strategia powinna obejmować diagnozę szczegółową tych obszarów i zjawisk w kontekście lokalnych, gminno-powiatowych potrzeb i zasobów.

Kolejny rozdział poniższego dokumentu prezentuje na tle demograficznym, charakterystykę obszarów społecznych, ważnych z punktu widzenia zadań powiatowych, ukazując diagnozę, skalę potrzeb i problemów wraz z zasobami powiatu sejneńskiego, niezbędnymi do rozwiązywania tych trudności.

Jednocześnie pod każdym z obszarów społecznych przedstawiono tendencje i prognozy, które pozwoliły Zespołowi ds. Opracowania Strategii Powiatu Sejneńskiego zbudować adekwatne do potrzeb i prognoz cele i kierunki działań społecznych na lata 2021-2030.

II. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ POWIATU SEJNEŃSKIEGO WRAZ Z ELEMENTAMI PROGNOZY

1. POŁOŻENIE I SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Powiat sejneński leży na północno - wschodnim krańcu województwa podlaskiego, na terenach określanych jako "Ziemia Sejneńska", w Transgranicznym Obszarze Przyrody Chronionej. Powiat sejneński graniczy z Republiką Litewską i Białorusią.

Region charakteryzuje się dużą atrakcyjnością geograficzną, zaś krajobraz dużą lesistością i ilością jezior (103 jeziora). Powiat leży w dorzeczu Niemna, przecina go jeden z dopływów tej rzeki - Marycha oraz Czarna Hańcza.

Liczne lasy, jeziora i park krajobrazowy sprawiają, iż teren może być atrakcyjny turystycznie, także ze względu na bogatą ofertę agroturystyczną oraz bliskości z Litwą i takimi miastami jak: Kowno oraz Wilno.

Miasto Sejny jest uznawane za ośrodek obsługi ruchu turystycznego. Zlokalizowana jest tu podstawowa baza usługowa oraz Konsulat Republiki Litewskiej. Powiat obejmuje obszar o powierzchni 856 km², co stanowi około 4,2 % obszaru województwa podlaskiego. W jego skład **wchodzą 4 gminy wiejskie: Giby, Krasnopol, Puńsk, Sejny i jedna gmina miejska: Sejny.**

Mocne strony Sejneńszczyzny wynikają z historycznych tradycji i wielokulturowości tego regionu. Wielokulturowość i wielonarodowość są źródłem inicjatyw lokalnych, czynnikiem wzbogacającym o elementy nie spotykane w społecznościach mono etnicznych. Tradycja kulturowa i historyczna, położenie geograficzne, walory krajobrazowe, zasób surowców naturalnych, rolnictwo, rybołówstwo oraz cechy mieszkających ludzi tworzą potencjał rozwojowy Sejneńszczyzny.

Powiat - ze względu na brak uciążliwego przemysłu - wyróżnia się małym zanieczyszczeniem środowiska.

W powiecie znajdują się dwa przejścia graniczne z Litwą: drogowe w Ogrodnikach i kolejowe w Trakiszkach. Przejście drogowe w Ogrodnikach obsługuje ruch pojazdów o ładowności do 3,5t (*źródło: <http://www.obserwatorium.up.podlasie.pl>*).

Mapa nr 1: Rozmieszczenie terytorialne gmin powiatu

Strategiczne położenie regionu i jego przygraniczny charakter nadaje mu specyficzny wymiar, przejawiający się w silnym wpływie na kulturę oraz handel. Do pozytywnych aspektów powiatu należy także dogodne położenie w sąsiedztwie międzynarodowych, tranzytowych dróg komunikacyjnych oraz znaczących miast Podlasia, jakimi są Augustów i Suwałki.

Peryferyjne położenie wpływa jednak negatywnie na dostępność do pomocy, zasobów i dezinformację w przypadku kryzysów środowiskowych, jakim była niewątpliwie w 2020 roku pandemia COVID-19.

Powiat sejneński znajduje się w bliskiej odległości od Suwalskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, która jest jedną z najdłużej istniejących i najlepiej rozwiniętych stref ekonomicznych w kraju. Próba rozszerzenia strefy na teren powiatu sejneńskiego, mogłaby znacząco wpłynąć na pobudzenie lokalnej gospodarki. Także bliskość Białorusi może być szansą na dalszy rozwój powiatu, jeśli sytuacja społeczno-gospodarcza będzie bardziej sprzyjająca.

LUDNOŚĆ POWIATU SEJNEŃSKIEGO

Powiat sejneński na dzień 31.12.2020 roku liczył 19 689 mieszkańców, z czego 50,3% stanowiły kobiety, a 49,7% mężczyźni.

W latach 2014-2020 liczba mieszkańców powiatu zmalała o 5,2%. Średni wiek mieszkańca wyniósł 43,2 lat i był porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa podlaskiego oraz porównywalny do średniego wieku mieszkańców całej Polski. Prognozowana liczba mieszkańców powiatu sejneńskiego w 2050 roku ma wynosić 14 925, z czego 7 289 stanowić mają kobiety, a 7 636 ¹mężczyźni.

¹ Program aktywizacji zawodowej bezrobotnych w regionach wysokiego bezrobocia- Powiatowy Urząd Pracy w Sejnach

Tabela 1: Ludność powiatu w latach 2014-2020

Wyszczególnienie	ROK					
	2014	2017	2018	2019	2020	Tendencja
Kobiety	10 404	10 142	10 057	9 987	9 897	Spadek
Mężczyźni	10 374	10 128	10 035	9 927	9 792	Spadek
Ogółem: w tym mieszkańcy:	20 778	20 270	20 092	19 914	19 689	Spadek
miasta	5 640	5 472	5 344	5 260	5 159	Spadek
wsi	15 138	14 798	14 748	14 654	14 530	Spadek

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Z powyższej tabeli wynika, iż ludność powiatu sejneńskiego w ostatnich 7 latach stopniowo maleje. Zauważyć można również, że proporcja ludności pomiędzy kobietami, a mężczyznami układa się na podobnym poziomie. Przeważają mieszkańcy wsi, którzy stanowią 73% ogółu ludności, w miastach mieszka 27%.

Tabela 2: Liczba ludności w gminach powiatu sejneńskiego

Gmina	Powierzchnia [km ²]	Liczba mieszkańców 2014	Liczba mieszkańców 2017	Liczba mieszkańców 2020	Gęstość zaludnienia [osób/km ²] w 2020 roku	Spadek liczby ludności w latach 2014-2020	% spadek liczby ludności
Giby	323	2874	2757	2685	9	- 189	6,6
Krasnopol	172	3835	3841	3756	22	- 79	2,1
Puńsk	139	4283	4193	4156	30	- 127	3
Sejny	217	4146	4007	3933	19	- 213	5,1
Miasto Sejny	4	5640	5472	5159	1190	- 481	8,5
Powiat Sejneński	855	20 778	20270	19689	24	-1089	5,2%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS i danych www.polskawliczbach.pl powiat sejneński

Największy % spadek liczby ludności w latach 2014-2020 dotyczy miasta Sejny, kolejno gmin wiejskich Giby i Sejny.

Rozmieszczenie ludności powiatu i gęstość zaludnienia jest nierównomierne, zgodnie z liczbami przypisanymi w tabeli 2, najmniejsze w gminie Giby 9 osób na km kw., największe w mieście Sejny 1190 osób na km kw.

Mieszkańcy powiatu sejneńskiego zawarli w 2019 roku 94 małżeństwa, co odpowiada 4,7 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to wartość porównywalna do wartości dla województwa podlaskiego oraz wartość porównywalna do wartości dla Polski.

W tym samym okresie odnotowano 1,4 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie mniej od wartości dla województwa podlaskiego oraz znacznie mniej od wartości dla kraju. 32,2% mieszkańców powiatu sejneńskiego jest stanu wolnego, 53,8% żyje w małżeństwie, 3,5% mieszkańców jest po rozwodzie, a 10,2% to wdowy/wdowcy.

Powiat sejneński ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -147 (urodzenia żywe 155, zgodny 302 w roku 2020, wg Bazy Danych Lokalnych GUS), największy ujemny przyrost spośród gmin powiatu zanotowało Miasto Sejny-56, najmniejszy Gmina Giby -2.

W 2019 roku urodziło się 155 dzieci, w tym 45,7% dziewczynek i 54,3% chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,51 **i jest znacznie mniejszy od średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.**

W 2019 roku zarejestrowano 220 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 337 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosiło dla powiatu sejneńskiego -117. W tym samym roku 3 osoby zameldowały się z zagranicy oraz zarejestrowano 7 wymeldowań za granicę - daje to **saldo migracji zagranicznych wynoszące -4.**

Tabela 3: Ludność powiatu z podziałem wiek aktywności zawodowej w latach 2014-2020

Wyszczególnienie	ROK					
	2014	2017	2018	2019	2020	Tendencja
Mieszkańcy w wieku przedprodukcyjnym - 14 lat i mniej	2 951	2 760	2 725	2 680	2 603	Spadek
W wieku produkcyjnym (15-59 lat kobiety, 15-64 lata mężczyźni)	13 664	13 191	12 970	12 741	12 556	Spadek
W wieku poprodukcyjnym (60 lat kobiety, 65- mężczyźni)	4 163	4 319	4 397	4 493	4 530	Wzrost
RAZEM:	20 778	20 270	20 092	19 914	19 689	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

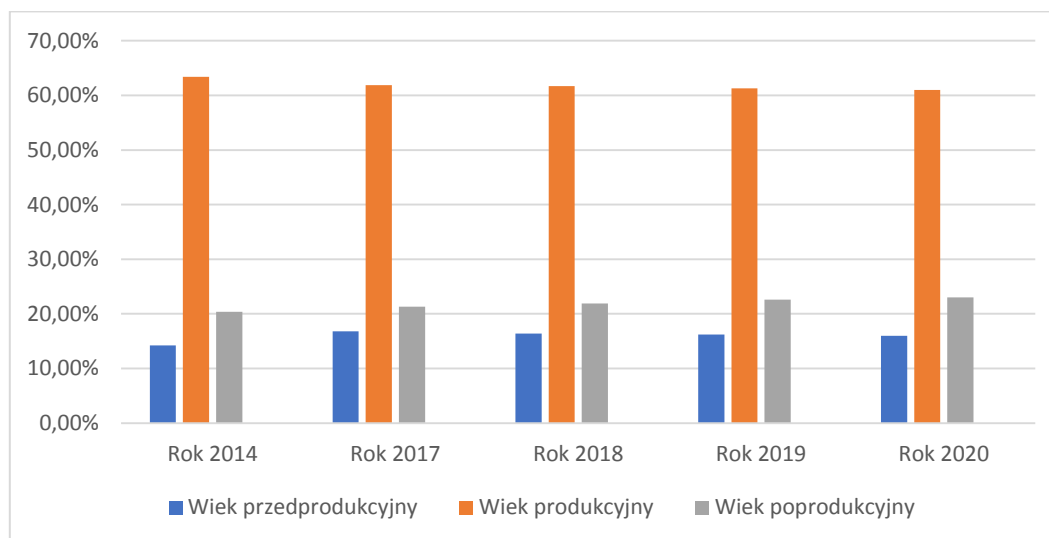
Z powyższego zestawienia wynika, iż w 2020 roku wśród mieszkańców powiatu większość- 61% stanowiły osoby w wieku produkcyjnym tj. 15-59 lat w przypadku kobiet oraz 15-64 lata w przypadku mężczyzn. Najmniejszą część mieszkańców stanowiły osoby w wieku przedprodukcyjnych tj. dzieci poniżej 14 roku życia- 16%. Zauważyć należy również, iż **liczba osób w wieku produkcyjnym oraz dzieci do lat 14 maleje, zaś osób w wieku poprodukcyjnym tj. powyżej 60 lat kobiety i 65 lat mężczyźni wzrósł do 23% ogółu².**

Wykres 1: Ludność powiatu ze względu na wiek aktywności zawodowej w roku 2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres 2: Ludność powiatu ze względu na wiek aktywności zawodowej w latach 2014-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Samorządy gminne i powiatowe podejmują działania infrastrukturalne i realizują programy, projekty społeczne w odpowiedzi na wyzwania i potrzeby demograficzne. Powiat jest niewielki, pracownicy samorządowi znają się wzajemnie, co pozwala na szybkie reagowanie i budowanie wspólnych rozwiązań problemów społecznych.

² www.polskawliczbach.pl/powiat sejneński

W ramach projektów rozwijających infrastrukturę, w celu poprawy jakości życia osób i rodzin mieszkających na obszarze powiatu, podejmowane są modernizacje istniejących elementów małej architektury, montaż elementów rekreacyjno-sportowych, wymiana pomostów na jeziorach oraz remonty dróg, parkingów, plaży gminnej, rozbudowywane są świetlice środowiskowe i place zabaw.

Dbając o zaspokajanie potrzeb rodzin z dziećmi w powiecie zatrudniono dziennych opiekunów, uruchomiono pierwszy żłobek w mieście Sejny, czy utworzono Młodzieżową Radę Miasta.

Grupa seniorów, z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego wymaga dostosowania do jej potrzeb odpowiedniej sfery usług społecznych, **w tym zabezpieczenia socjalnego w związku z postępującym ubożeniem gospodarstw jednoosobowych³.**

Na rzecz populacji osób starszych miasto Sejny uruchomiło ośrodek dla seniorów oraz Miejską Radę Seniorów. Podejmowały one działania w celu integracji i pomocy sejneńskiemu środowisku osób starszych oraz wzmacniały udział osób starszych w życiu społeczności lokalnej. Rada jest organem charakterze doradczym, inicjatywnym i konsultacyjnym organów Miasta Sejny. Stworzono zarys Polityki Senioralnej w mieście.

Uniwersytet Trzeciego Wieku w Sejnach z Filią w Puńsku przy Stowarzyszeniu na Rzecz Rozwoju Cywilizacyjnego „Ściana Wschodnia” podejmował szereg aktywności i inicjatyw, od wsparcia najuboższych emerytów i rencistów, przez wyjazdy edukacyjne, wydarzenia promujące zdrowie i sport, po regularne spotkania wykładowe. Zgłaszał regularnie potrzeby osób starszych samorządom lokalnym.

Wdrożono rozwiązanie w kierunku bezpieczeństwa senioralnego poprzez między innymi KOPERTY ŻYCIA- karty informacyjnej zawierającej dane pacjenta, nr telefonów, informacje medyczne.

Gmina Puńsk wzmacniała współpracę w zakresie wsparcia starzejącego się społeczeństwa i usług socjalnych w ramach projektu współfinansowanego ze środków EFS Programu INTERREG VA Litwa-Polska 2014-2020. Wraz z partnerami: Samodzielnym Publicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej w Sejnach, Administracją Samorządu Pagėgiai i Administracją Samorządu Birštonas utworzono dwa dokumenty: *Program promocji zdrowia osób starszych – zdrowego starzenia się* oraz *Plan działania Transgranicznej Sieci Współpracy na rzecz Zdrowego Starzenia*.

Wysoka liczba osób starszych w populacji przyczynia się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych. Starsze grupy wiekowe są bardziej narażone na ryzyko niepełnosprawności

³ Wg Raportu: Budżety Gospodarstw Domowych w 2020 roku, GUS: *Najniższym przeciętnym miesięcznym dochodem rozporządzalnym na 1 osobę w 2020 r. dysponowały gospodarstwa domowe rencistów. Ich przeciętny dochód na 1 osobę wyniósł 1522 zł i był o 20,7% niższy od średniej ogólnopolskiej (w 2019 r. niższy o 17,7%).*

– obecnie prawie 60% niepełnosprawnych jest wśród osób po 55 r. życia, co pociąga za sobą dodatkowe koszty rehabilitacji i leczenia, w konsekwencji ubożenia tej grupy wiekowej.

Proces starzenia się lokalnej społeczności wynika także z pozytywnej przesłanki – wydłużania się średniego czasokresu życia.

Zgodnie z założeniami, przewidywane są w Polsce największe zmiany w natężeniu zgonów wśród mężczyzn w wieku 40-64 lata, wśród kobiet w wieku 50-59 oraz w najmłodszych rocznikach wieku. Prognozowane przeciętne dalsze trwanie życia mężczyzn wzrośnie do 77,1 w 2035, zaś kobiet do 82,9 w 2035r. Nadal będzie utrzymywać się nadumieralność mężczyzn, jednak jej skala będzie znacznie mniejsza⁴.

Analiza danych demograficznych i ruchu ludności powinna znaleźć swoje odzwierciedlenie w celach strategicznych i działaniach samorządu powiatu oraz gminnych, sprzyjających zarówno polityce prorodzinnej, jak i aktywności senioralnej.

TENDENCJE I PROGNOZY DEMOGRAFICZNE:

- Systematycznie spada liczba ludności powiatu, w latach 2002-2020 spadła o 9,3%. W analizowanym okresie strategii, czyli w latach 2014-2020 był to spadek 5,2% ogółu mieszkańców – od 20 778 w roku 2014 do 19 689 w roku 2020. Najnowsze prognozy ludności w województwie podlaskim i w powiecie sejneńskim do 2035 r. przewidują systematyczne zmniejszanie się liczby ludności, przy czym tempo spadku będzie coraz większe.
- W powiecie w obrębie płci na przestrzeni lat dominują kobiety, stanowiąc powyżej 50 % mieszkańców.
- Głównym czynnikiem powodującym spadek ilości mieszkańców jest ujemny przyrost naturalny w każdej z gmin powiatu.
- W latach 2014-2020 utrzymuje się również emigracja wewnętrzna i poza kraj osób młodych.
- Liczba osób w wieku produkcyjnym w 2020 roku wynosiła 61%, natomiast w pozostałych grupach tj. przedszkolnym, szkolnym oraz emerytów – 39%. Oznacza to, iż na 1 osobę w wieku produkcyjnym przypadało 0,64 osoby z pozostałych grup (pozaprodukcyjnych).
- Przewidywane są również niekorzystne zmiany w strukturze wieku ludności:
 - starzenie się całego społeczeństwa,
 - starzenie się zasobów siły roboczej,
 - niezagospodarowanie emerytów-rolników,
 - zmniejszanie się liczby osób w wieku produkcyjnym w ogólnej populacji ludności,

⁴ Prognoza ludności Polski, GUS, 2008-2035

- wzrost współczynnika obciążenia demograficznego, zwłaszcza grupą wieku poprodukcyjnego,
 ubożenie seniorów i w jednoosobowych gospodarstwach domowych.
- Funkcjonujące usługi, programy i projekty, celowo kierowane na potrzeby rodzin z dziećmi, do osób młodych i starszych ukazują aktywne zaangażowanie w przyszłe prognozy demograficzne władz lokalnych, ngo i instytucji. Wdrażane przedsięwzięcia należy oceniać wspólnie z odbiorcami, a następnie wzmacniać najbardziej efektywne z nich, korzystając z okresu finansowania EFS na lata 2021-2027. Takie partycypacyjne działanie może zniwelować lub zatrzymać ujemny przyrost naturalny powiatu.
 - Niezbędne jest edukacja i rozwój usług wsparcia związany z przygotowaniem grup wiekowych na kryzysy środowiskowe, jak COVID-19.

2. RYNEK PRACY

Powiat sejneński jest rejonem o niskim potencjale społeczno- gospodarczym.

Mieszkańcy utrzymują się tutaj głównie z rolnictwa. Dominują indywidualne gospodarstwa rolne powyżej 15 ha. Największym zakładem przemysłowym w powiecie jest mleczarnia w Sejnach, która posiada wytwórnię twardego sera. Prócz tego funkcjonują zakłady branży rolno- spożywczej i drzewnej oraz placówki handlowo- usługowe.

W powiecie sejneńskim na 1000 mieszkańców pracują 104 osoby. Jest to również znacznie mniej od wartości dla województwa oraz znacznie mniej od wartości dla Polski. **Wśród wszystkich pracujących aż 61,8% stanowią kobiety, a 38,2% mężczyźni.**

W 2019 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie sejneńskim wynosiło 4 327,40 PLN, co odpowiada 83.50% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców powiatu sejneńskiego 572 osoby wyjeżdżają do pracy do innych gmin, a 271 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -301.

Dane opublikowane przez Bank Danych Lokalnych GUS wskazują funkcjonowanie w roku 2020 w powiecie sejneńskim 1489 podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON.

W stosunku do roku 2014 liczba ta **uległa zwiększeniu o 221 podmiotów.** Przez podmioty gospodarki narodowej rozumie się osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Zaprezentowane dane w tabeli nr 4 dotyczą liczby i struktury jednostek wpisanych do krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej REGON zlokalizowanych na terenie powiatu.

Tabela 4. Podmioty gospodarki narodowej w powiecie sejneńskim

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014	2017	2020
PODZIAŁ WG. WYBRANYCH SEKCJI			
Ogółem	1268	1300	1 489
SEKTOR PUBLICZNY			
Ogółem	82	70	71
SEKTOR PRYWATNY			
Ogółem	1 186	1300	1 418
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	949	986	1 098
Spółki handlowe	38	51	101
Spółki cywilne	113	51	52
Spółdzielnie	10	9	8
Fundacje i stowarzyszenia	76	86	89
Podmioty nowo zarejestrowane w roku	166	143	168

Dane: Bank Danych Lokalnych, GUS

Według danych na 31.12.2020 na terenie powiatu sejneńskiego w systemie REGON zarejestrowanych było 71 podmiotów sektora publicznego (5%) i 1418 podmiotów sektora prywatnego (stanowiło to 95%). Sektor publiczny to głównie państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego oraz komunalne spółki handlowe.

Większość podmiotów sektora prywatnego – 77% to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą i jest to ogólnokrajowy trend. Ich liczba stabilnie się zwiększa, od 949 w roku 2014 do 1098 w roku 2020. Na terenie powiatu funkcjonuje 101 spółek handlowych i liczba ta wzrasta, natomiast liczba spółdzielni zmalała do 8 z 10 istniejących w roku 2014.

Rośnie liczba organizacji pozarządowych, których na koniec 2020 roku było 89, na przestrzeni lat 2014-2020 wzrosła o 13.

W związku z tym, że w strukturze własnościowej przedsiębiorstw dominują osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, to właśnie dynamika ich powstawania i przyrostu determinuje kształtowanie się liczby firm w powiecie.

Analizując strukturę wielkości przedsiębiorstw Powiatu Sejneńskiego stwierdzić należy, że dominują mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników i stanowią 96% wszystkich podmiotów gospodarczych.

Tabela 5. Podmioty gospodarki narodowej w powiecie sejneńskim wg wielkości

Wielkość zatrudnienia w osobach/ rok	2014	2017	2020
0-9 osób	1216	1246	1433
10-49	45	46	48
50-249	6	7	7
pow. 249	1	1	1

Dane: Bank Danych Lokalnych, GUS

Na przestrzeni ostatnich lat zauważalny jest **stabilny wzrost liczby małych przedsiębiorstw, zatrudniających do 49 pracowników** oraz niewielka liczba firm średnich, zatrudniających pomiędzy 50 a 249 osób. Mała liczba dużych firm jest konsekwencją rolniczego charakteru powiatu oraz niskiego poziomu industrializacji obszarów wiejskich.

Analizując strukturę branżową podmiotów gospodarczych w latach 2014-2020 stwierdzić należy, iż działalność koncentrowała się poza rolnictwem w obrębie 2 sektorów gospodarki, to jest usług oraz przemysłu i budownictwa. W roku 2020:

- **70,0% aktywnych zawodowo mieszkańców powiatu sejneńskiego pracowała w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo),**
- **a 7,5% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja),**
- **3,7% w przemyśle i budownictwie,**
- **0,7% w sektorze finansowym (działalność finansowa, ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości)⁵.**

Pomimo pozytywnych zmian na lokalnym rynku pracy powiat sejneński nadal pozostaje rynkiem pracy o niewykorzystanym potencjale w zakresie podaży i popytu na rynku pracy.

Dużym problemem jest wysokie bezrobocie i skutki z nim związane, które utrudniają rozwój społeczny. W powiecie brakuje podmiotów, które wspierałyby przedsiębiorców w ich działaniach. W obrębie powiatu nie ma dużych podmiotów gospodarczych mogących w zasadniczy sposób oddziaływać na lokalny rynek pracy.

Wysokie bezrobocie i mała ilość zakładów pracy sprawia, iż młode osoby posiadające wysokie kwalifikacje zawodowe oraz osoby z wyższym wykształceniem migrują z powiatu i szukają pracy w innych regionach.

Zgodnie z danymi PUP w Sejnach powiat od lat cechuje się wysokim wskaźnikiem bezrobocia. Stopa bezrobocia rejestrowanego na przestrzeni lat wynosiła:

⁵ <https://www.polskawliczbach.pl>

na koniec 2014 roku 15,4% ,
 w roku 2017 13,4%
 w roku 2019 12,2%
 w 2020 roku – 13,2%.

W roku 2020 liczba osób bezrobotnych ponownie wzrosła, do wysokości sprzed trzech lat tj. 13,2% (11,5% wśród kobiet i 14,6% wśród mężczyzn). Było to znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa podlaskiego (7,8%) oraz znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski (6,2%).

Tabela 6: Bezrobotni zarejestrowani wg czasu pozostawania bez pracy

Lp.	Wyszczególnienie	Rok			
		2014	2017	2019	2020
1.	Bezrobotni ogółem	1 337	1 151	1 052	1 146
2.	mężczyźni	838 62,6%	684 60%	636 61%	699 61%
3.	kobiety	499 37,4%	467 40%	416 39%	447 39%
Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy					
4.	3 miesiące i mniej	414	302	289	280
5.	3 - 6 miesięcy	144	166	116	113
6.	6 - 12 miesięcy	185	157	197	240
7.	powyżej 12 miesięcy	594	526	450	513
8.	12 - 24 miesięcy	223	190	180	206
9.	powyżej 24 miesięcy	371	336	270	307

Dane: Bank Danych Lokalnych, GUS; PUP w Sejnach

Wśród bezrobotnych, w całym analizowanym okresie dominowali w powiecie sejneńskim mężczyźni, przekraczając 60% osób pozostających bez zatrudnienia.

Natomiast ze względu na okres pozostawania bez pracy grupą w najtrudniejszej sytuacji były osoby pozostające **bez pracy powyżej 12 miesięcy**.

Tabela 7: Bezrobotni zarejestrowani wg płci i typu oraz niepełnosprawni

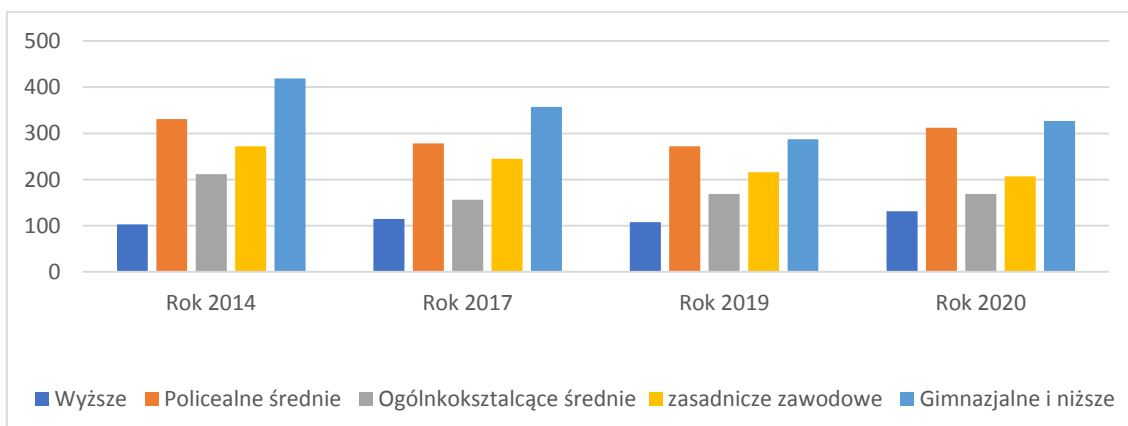
Lp.	Wyszczególnienie	Rok			
		2014	2017	2019	2020
	Bezrobotni ogółem	1 337	1 151	1 052	1 146
1.	zamieszkali na wsi	940	738	744	794
2.	zamieszkali w mieście	397	352	308	352
3.	z prawem do zasiłku	98	146	133	170
4.	bezrobotni nowo zarejestrowani	267	178	159	202
5.	bezrobotni wyrejestrowani	190	135	123	132
5a.	W tym z tytułu podjęcia pracy	120	82	69	90
6.	absolwenci	55	36	44	34
7.	Niepełnosprawni:, w tym	15	17	14	14
	mężczyźni	13	13	10	10
	kobiety	2	4	4	4

Dane: Bank Danych Lokalnych, GUS; PUP w Sejnach

Na przestrzeni lat utrzymują się niekorzystne tendencje w grupach wymagających dodatkowego wsparcia. W roku 2020 wg analizowanych danych w powiecie sejneńskim:

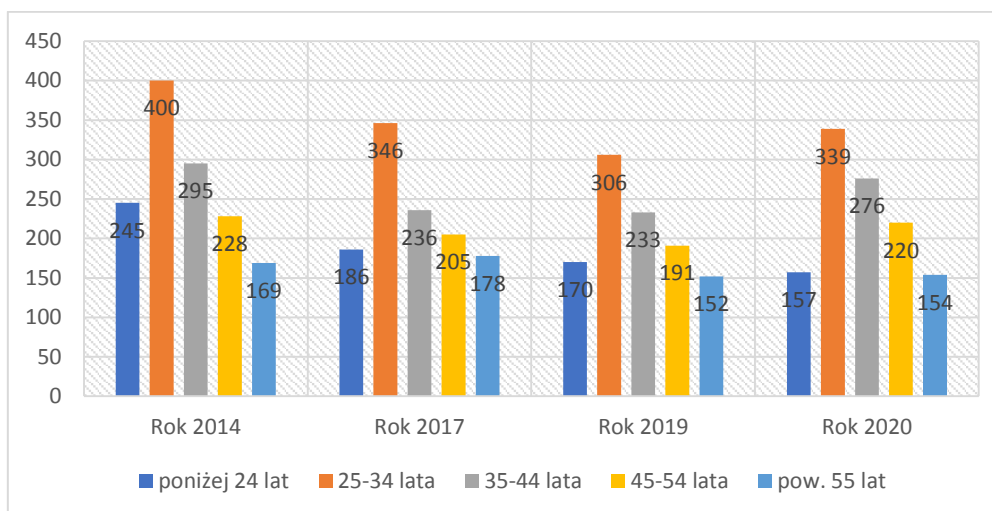
mieszkańcy wsi, stanowili 70% bezrobotnych,
osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym stanowili 28%,
osoby z wykształceniem średnim policealnym to 27%,
grupa bezrobotnych w wieku 25-34 lata stanowiła 30% ogółu grup wiekowych.

Do nich należy kierować programy i projekty celowe konstruowane przez instytucje rynku pracy, PUP, samorzady i organizacje pozarządowe.

Wykres 3: Bezrobotni zarejestrowani wg poziomu wykształcenia

Dane: Bank Danych Lokalnych, GUS; PUP w Sejnach

Wykres 4: Bezrobotni zarejestrowani wg wieku

Dane: Bank Danych Lokalnych, GUS; PUP w Sejnach

Na terenie powiatu sejneńskiego występuje przestrzennie zróżnicowane lokalnie bezrobocie:

Najwyższe bezrobocie rejestrowane występowało:

w gminie Giby wynosiło 16,3%

w mieście Sejny, gdzie wynosiło 15,8%.

w gminie Sejny to 12,5%

w gminie Krasnopol wynosiło 11,5%

zaś najniższe dotyczyło gminy Puńsk i wynosiło - 10,2%.

Jednak poziom pozostawania bez pracy w regionie znacznie przekracza średnie wojewódzkie i krajowe.

W odpowiedzi na potrzeby rynku pracy i osób pozostających bez zatrudnienia w powiecie podejmowane są różnorodne formy rozwoju i wsparcia, reintegracji społeczno-zawodowej realizowane przez instytucje publiczne (PUP w Sejnach, Powiatową Radę Rynku Pracy), samorządy gmin, powiatów, instytucje edukacyjne czy organizacje pozarządowe.

Powiatowy Urząd Pracy w Sejnach jest instytucją rynku pracy, która działa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i poszukujących pracy w celu poprawy sytuacji na lokalnym rynku pracy, rozwoju zasobów ludzkich, zwiększenia mobilności na rynku pracy oraz wzmocnienia integracji i solidarności społecznej.

Powyższe zadania urząd realizuje głównie poprzez objęcie wsparciem osób bezrobotnych, poszukujących pracy (w tym niepełnosprawnych), pracodawców oraz pozostałych osób uprawnionych. Głównymi formami wsparcia są usługi i instrumenty rynku pracy. Usługi rynku: pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe oraz organizacja szkoleń. Osoby uprawnione mogą również skorzystać z takich form wsparcia jak np: staże, dotacje na rozpoczęcie działalności

gospodarczej, prace interwencyjne, roboty publiczne, bony na zasiedlenie, wyposażenie/doposażenie stanowiska pracy, pokrycie kosztów badań lekarskich i pozostałe formy wymienione w ustawie.

W latach 2014-2020 PUP wraz z partnerami społecznymi, instytucjami i organizacjami zrealizował 40 celowych programów i projektów społecznych ukierunkowanych na grupy w sytuacji szczególnej na rynku sejneńskim: Program aktywizacji zawodowej bezrobotnych związanych z tworzeniem zielonych miejsc pracy, Program aktywizacji zawodowej bezrobotnych zamieszkujących na wsi, Program aktywizacji zawodowej bezrobotnych w regionach wysokiego bezrobocia, Programy aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, obejmujący przygotowanie do pracy w ARiMR i innych instytucjach okołorolniczych, a także w administracji samorządowej, rządowej oraz w przedsiębiorstwach, Program regionalny aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych i bez kwalifikacji zawodowych w powiecie sejneńskim, Program realizacji robót publicznych w regionach wysokiego bezrobocia.

Wśród instytucji reintegracji społeczno-zawodowej wymienić należy funkcjonującą od 2019 roku **Wielobranżową Spółdzielnię Socjalną w Sejnach "Ekosejny"**, która prowadzi działalność w branży sprzątania budynków i gospodarowanie terenami zieleni oraz **Warsztat Terapii Zajęciowej** w Sejnach, prowadzony jest na zlecenie Powiatu Sejneńskiego przez Regionalne Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Sejnach. WTZ wsparciem obejmuje 30 osób niepełnosprawnych ze wskazaniem do terapii zajęciowej. Realizuje zadania w zakresie rehabilitacji zawodowej oraz społecznej.

Powiat sejneński, uwzględniając liczbę ludności jest najmniejszym powiatem w Polsce. W konsekwencji trudnej demografii, wzrostu osób w grupie poprodukcyjnym występuje też wysoki poziom bezrobocia. Popyt na usługi oraz potrzeby mieszkańców są ograniczone. Dlatego też kierunkiem rozwoju jest powoływanie podmiotów ekonomii społecznej, w szczególności z inicjatywy samorządów poszczególnych gmin powiatu sejneńskiego. Samorząd może stanowić stabilnego partnera dla organizacji pozarządowych w tworzeniu przedsiębiorstw społecznych. Alternatywnie wspieranie partnerstw organizacji pozarządowych w celu tworzenia przedsiębiorstwa społecznego również może przynieść pozytywne skutki.

Gminy mogłyby stworzyć rynek na usługi świadczone przez podmioty ekonomii społecznej np. na usługi sprzątające, opiekuńcze czy gastronomiczne. Jednocześnie wpłynęło by to na minimalizowanie bezrobotnych w grupach szczególnych: z wykształceniem średnim, gimnazjalnym i niższym mieszkających na wsi i w wieku 25-34 lata⁶.

W powiecie sejneńskim gminy i ngo podjęły też wspólną inicjatywę zatrudnieniową na rzecz zatrzymania aktywnej młodzieży i zaspokojenia potrzeb transgranicznego rynku pracy

⁶ Identyfikacja barier oraz możliwości rozwoju ekonomii społecznej w powiecie sejneńskim, Sejny 2018, Delta partner

w ramach "Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego Programu INTERREG VA Litwa-Polska. **Uruchomiono Starter dla Młodych – projekt EFS skierowany na wsparcie samozatrudnienia w powiecie osób młodych, obejmuje on dotacje, wsparcie pożyczkowe i szkolenia.**

Przyszłość gminy, w kontekście zasobów podmiotów gospodarczych i ich wzrastającej liczby, to intensyfikacja produkcji rolnej, w tym zdrowej żywności oraz rozwój turystyki. Bardzo ważnym zadaniem jest rozbudowa infrastruktury. Władze widzą szansę na realizację tych planów w przynależności do **Stowarzyszenia Samorządów Ziemi Sejneńskiej, do którego poza Krasnopolem należy gmina Giby, miasto Sejny i gmina Sejny; a także członkostwie w Stowarzyszeniu Gmin "Wigry".**

TENDENCJE I PROGNOZY RYNKU PRACY:

- Powiat sejneński ma charakter rolniczy – 70% osób zatrudnionych jest w rolnictwie (wg danych US w Białymstoku), 7,5% w usługach, zaś 3,7 % w budownictwie.
- Powiat wykazuje tendencję zwykłą podmiotów gospodarki; w stosunku do roku 2014 liczba ta uległa zwiększeniu o 221 podmiotów, w tym o 139 jednoosobowych prowadzących działalność. Wskazuje to na dobrą atmosferę lokalnych samorządów dla prowadzenia działalności prywatnych i funkcjonowania stowarzyszeń (ich liczba wzrosła w ciągu 7 lat o 13, z liczby 76 w roku 2014 do 89 w roku 2020).
- Bezrobocie dotyczy wszystkich gmin, choć jest zróżnicowane terytorialnie, zaś liczba bezrobotnych w powiecie sejneńskim w 2020 roku utrzymuje się na poziomie 13,4% ogółu mieszkańców w wieku produkcyjnym i stanowi grupę 1146 osób. Jest to znacząco więcej od średniej wojewódzkiej (7,8%) i krajowej (6,2%). Obszary o najwyższym wskaźniku bezrobocia to gmina Giby ze wskazaniem 16,3% pozostających bez pracy, zaś najniższe w gminie Puńsk- 10,5%.
- Struktura osób bezrobotnych wskazuje, iż problem lokalnego rynku pracy dotyczy mężczyzn, osób o niskich kwalifikacjach – wykształcenie gimnazjalne i poniżej, bezrobocia długotrwałego i osób w grupie 25-34 lata.
- Liczba osób bezrobotnych na wsi stanowi ponad 70 % bezrobocia powiatu.
- Na przestrzeni lat 2014-2020 nie nastąpiły zmiany w strukturze wykształcenia osób bezrobotnych, wzrósł odsetek osób z wykształceniem wyższym.
- Jak wykazują dane gminne, problem bezrobocia jest szerszy i dotyczy również gospodarstw rolnych, w tym niemożności równego traktowania i zatrudniania emerytów rolników na rynku pracy.

- Do głównych problemów rynku pracy w powiecie sejneńskim należy zaliczyć:
 - wysokie bezrobocie;
 - niski potencjał zatrudnieniowy;
 - brak dużych zakładów pracy;
 - niski wskaźnik przedsiębiorczości wśród osób bezrobotnych;
 - małoliczne oferty pracy;
 - brak stabilności i niski poziom wynagrodzeń;
 - niski budżet powiatu;
 - niska mobilność mieszkańców⁷.

- W związku z sytuacją na sejneńskim rynku pracy rekomendowana jest między innymi: intensyfikacja różnych form aktywizacji zawodowej i wspieranie przedsiębiorczości. Ponad 30% podmiotów nowo zarejestrowanych stanowią podmioty powstałe przy udziale dotacji ze środków publicznych. Proponowane jest też pobudzenie lokalnego rynku pracy m.in. poprzez powołanie Powiatowego Centrum Aktywności Lokalnej w Sejnach.

- Niezbędne jest utrzymanie trendu rozwoju rolnictwa, produkcji około rolniczych oraz wsparcie podmiotów gospodarczych, a także:

- wykorzystywania instrumentów będących w dyspozycji służb zatrudnienia sprzyjających powstawaniu miejsc pracy,

- współpraca partnerska służb publicznych, instytucji pozarządowych i prywatnych w obszarze rozwiązań rynkowych,

- tworzenie możliwie najlepszych warunków dla pozyskiwania inwestorów, uruchomienie wolnej strefy ekonomicznej,

- dalsza realizacja projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej, aktywizacja zawodowa grup bezrobotnych najbardziej zagrożonych,

- wykorzystanie instrumentów ekonomii społecznej i aktywnej integracji, promowanie i wspieranie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej, jako alternatywnej formy zatrudnienia,

- lobbowanie za zmianami zatrudnienia rolników-emerytów.

- Na terenie powiatu sejneńskiego wg Zespołu ds. Opracowania Strategii panuje dobry klimat dla przyjeżdżających pracowników i turystów zza granicy.

⁷ Przyczyny zróżnicowania powiatowych rynków pracy województwa podlaskiego, Wojewódzki Urząd Pracy w Białymstoku, 2018

3. OCHRONA ZDROWIA

Największy wpływ na stan zdrowia każdego człowieka, **sięgający 53%, ma styl życia** (dieta, stopień aktywności fizycznej, rodzaj i sposób odżywiania, sięganie po używki alkohol, narkotyki, tytoń). W dalszej kolejności wyznacznikami stanu zdrowia jest **środowisko fizyczne (21%- stan środowiska naturalnego, bezpieczeństwo pracy, wypadki komunikacyjne, miejsce i jakość mieszkania) i czynniki genetyczne (16%)**. Najmniejszy wpływ na stan zdrowia ma **opieka zdrowotna (10%)**.⁸

Według tych danych o kondycji zdrowotnej mieszkańców powiatu sejneńskiego decydują więc zarówno sposób życia, jak i czynniki związane z dostępem do profilaktyk i infrastruktury ochrony zdrowia na terenie gmin i powiatu.

Wśród najczęściej występujących problemów zdrowotnych mieszkańców powiatu sejneńskiego występują:

**choroby układu krążenia,
choroby narządów ruchu,
nowotwory**

zaburzenia i choroby psychiczne osób samotnie zamieszkujących oraz dzieci i młodzieży.

Obserwuje się wyraźną tendencję wzrostową (obniżenie wieku świeżych zachorowań) na schorzenia zwyrodnieniowe oraz cukrzycę insulino zależną, choroby społeczne.

W 2019 roku **41,7% zgonów** w powiecie sejneńskim spowodowanych było chorobami **układu krążenia, przyczyną 26,1% zgonów** były **nowotwory, a 5,5%** zgonów spowodowanych było **chorobami układu oddechowego.**

Według szacunków Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) nawet 80% chorób sercowo-naczyniowych i 40% nowotworów można skutecznie zapobiec, redukując narażenie na czynniki ryzyka. NIK w Raporcie dot. stanu zdrowia Polaków uznaje za niewystarczające działania na rzecz powszechnej edukacji kształtującej świadomość osobistej odpowiedzialności obywateli za swoje zdrowie, m.in.: prowadzenie oraz współuczestniczenie w prowadzeniu edukacji zapobiegania i rozwiązywania problemów związanych z negatywnym wpływem na zdrowie czynników środowiskowych i społecznych. Niewystarczająca jest liczba i zakres programów profilaktycznych, które powinny wynikać z rozpoznanych potrzeb zdrowotnych oraz stanu zdrowia, a także odnosić się do najistotniejszych problemów i zagrożeń zdrowia, wynikających przede wszystkim z chorób cywilizacyjnych.

Placówki ochrony zdrowia i Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Sejnach prowadzą profilaktykę dzieci, młodzieży i osób dorosłych. Do najczęściej stosowanych działań

⁸ Raport: System ochrony zdrowia w Polsce – stan obecny i pożądane kierunki zmian, NIK, Departament Zdrowia 2019

należą: spotkania w zakresie promocji zdrowego stylu życia, rozpowszechnianie prozdrowotnych ulotek informacyjnych, szczepienia ochronne obowiązkowe i zalecane, bilans zdrowia, badania przesiewowe – pomiar poziomu glukozy, ciśnienia tętniczego, BMI, a także opieka pielęgniarska w szkołach, wizyty patronażowe oraz włączenie pracowników NZOZ w programy zdrowotne prowadzone przez inne instytucje. Większość z nich ma charakter akcyjny i są skierowane do dzieci i młodzieży, kolejno osób starszych. Najmniej działań edukacyjnych i kształtujących dbałość o zdrowie jest kierowane do grupy w wieku produkcyjnym.

Poza profilaktyką i edukacją, usługami zdrowego życia, system opieki zdrowotnej **wymaga usług diagnostycznych i leczniczych o charakterze podstawowym i specjalistycznym**. Budują go świadczeniobiorcy- pacjenci, świadczeniodawcy, czyli podmioty lecznicze, diagnostyczne. Są one prowadzone jako działalność realizowana przez przedsiębiorców, samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej (SPZOZ), jednostki budżetowe, instytuty badawcze, fundacje i stowarzyszenia oraz kościoły. Do podmiotów wykonujących działalność leczniczą zalicza się również praktyki lekarskie, lekarsko-dentystyczne, pielęgniarskie oraz położnych, apteki.

Podstawowa opieka zdrowotna powiatu jest częścią systemu opieki zdrowotnej, zapewniającą wszystkim osobom, uprawnionym do świadczeń, zamieszkałym na terytorium powiatu kompleksowe i skoordynowane świadczenia opieki zdrowotnej w miejscu zamieszkania. Świadczenia udzielane są w warunkach ambulatoryjnych (w gabinecie, poradni lub przychodni), a w przypadkach uzasadnionych medycznie, także w domu pacjenta (również w domu pomocy społecznej). Obejmują także profilaktyczną opiekę nad dziećmi i młodzieżą sprawowaną przez pielęgniarkę w środowisku nauczania i wychowania. Świadczenia opieki zdrowotnej finansowane ze środków publicznych, osobom objętym powszechnym – obowiązkowym i dobrowolnym ubezpieczeniem zdrowotnym oraz innym osobom uprawnionym na mocy ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Tabela 8: Liczba porad poz na przestrzeni lat 2014-2020

Wyszczególnienie	2014	2017	2020
Liczba ludności	20 778	20 270	19 689
Liczba porad udzielonych w roku – podstawowa opieka zdrowotna	84 626	82957	76 727
Liczba udzielonych porad na 1 mieszkańca	4,1	4,1	3,9

Dane: Bank Danych Lokalnych, GUS

W lata 2014-2020 SPZOZ w Sejnach świadczył w powiecie usługi lecznicze i diagnostyczne. W ramach akcji profilaktycznych prowadzona była profilaktyka dzieci,

młodzieży i osób dorosłych w postaci: pogadarek w zakresie promocji zdrowia, stylu życia, rozpowszechniano prozdrowotne ulotki informacyjne, szczepień ochronnych obowiązkowych i zalecanych, bilansów zdrowia, badań przesiewowych, a także opieka pielęgniarska w szkole.

Podjęmowano dodatkowo akcje profilaktyczne:

- badanie spirometryczne przesiewowe,
- badanie wzroku,
- badanie dopplerowskie przepływu żylnego,
- szybki test wykrywania *Streptococcus* z grupy A w wymazie z gardła,
- badanie polisommograficzne,
- badanie lipidogramu, hemoglobiny glikowanej, glukozy we krwi na czczo.
- profilaktykę onkologiczną: rak szyjki macicy, rak piersi, rak jelita grubego, rak płuc;
- profilaktykę cukrzycy;
- profilaktykę chorób układu krążenia;
- profilaktykę próchnicy zębów u dzieci;
- profilaktykę wad postawy i wady wzroku u dzieci;
- profilaktykę chorób zakaźnych;
- opiekę zdrowotną w chorobach przewlekłych, uzależnieniach;
- opiekę nad pacjentem w podeszłym wieku;
- odwiedziny patronażowe u dzieci do 1 r.ż., u dzieci od 1 roku życia.

Na terenie powiatu sejneńskiego **funkcjonuje Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Sejnach** położony na terenie miasta Sejny. Organem założycielskim Zakładu jest Powiat Sejneński.

W skład zakładu wchodzi:

- 1) Szpital Powiatowy
- 2) Pogotowie Ratunkowe
- 3) Zakład Pielęgnacyjno – opiekuńczy
- 4) Poradnia lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej (POZ)

oraz poradnie specjalistyczne:

- 5) Poradnia rehabilitacji leczniczej
- 6) Oddział dzienny rehabilitacji leczniczej
- 7) Poradnia otolaryngologii
- 8) Poradnia kardiologiczna
- 9) Poradnia neurologiczna
- 10) Poradnia gruźlicy i chorób płuc
- 11) Poradnia diabetologiczna

- 12) Poradnia chirurgiczna
- 13) Poradnia urazowo – ortopedyczna
- 14) Poradnia ginekologiczno – położnicza
- 15) Pracownia tomografii komputerowej
- 16) Gabinet endoskopii.

Przy Szpitalu Powiatowym funkcjonuje również **Laboratorium**.

Każda z gmin powiatu w roku 2020 miała na swoim terenie dostęp do ośrodka lub NZOZ, były to:

NZOZ Przychodnia Rodzinna i Specjalistyczna „Falmed” w Sejnach oraz Gibach.

Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MEDICAL” w Krasnopolu,

Samodzielny Publiczny Gminny Ośrodek Zdrowia w Puńsku.

3 na 5 gmin/miasto (poza gminą Giby i gminą Sejny) miały dostęp do **3 gabinetów stomatologicznych**, które świadczyły usługi w ramach umowy z Narodowym Funduszem Zdrowia w tym w Gabinet Stomatologiczny w Puńsku, Gabinet Stomatologiczny w Krasnopolu, Prywatny Gabinet Stomatologiczny w Sejnach oraz **5 aptek i 1 punkt apteczny**. Niestety dostęp do aptek w przypadku dyżurów całodobowych na terenie powiatu jest ograniczony, gdyż do pełnienia całodobowych dyżurów wyznaczone zostały apteki tylko w mieście Sejny.

Na terenie Sejn działała **Poradnia Zdrowia Psychicznego** w ramach **Centrum Zdrowia Psychicznego w Suwałkach**, z pomocy której mogły korzystać osoby pełnoletnie cierpiące na zaburzenia psychiczne, członkowie rodzin, a także bliscy i znajomi pacjentów z zaburzeniami psychicznymi lub osoby wypisane ze szpitala w celu uzyskania wsparcia w dalszym dochodzeniu do zdrowia.

Specjalistyczny Psychiatryczny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Suwałkach uruchomił w Sejnach **Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży** – I poziom referencyjny. Ośrodek wprowadza model opieki psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci przed rozpoczęciem nauki szkolnej i młodzieży uczącej się do 21 r.ż. W placówce świadczeń udzielają: psycholog, psychoterapeuta i terapeuta środowiskowy.

Tabela 9: Dostępność do poradni i aptek na terenie powiatu

Wyszczególnienie	2014	2017	2020
Przychodnie ogółem	9	10	10
Liczba ludności na 1 przychodnię	2078	2027	1969
Apteki ogółem	6	6	6
Liczba ludności na 1 aptekę ogólnodostępną	4 156	4 054	3 938

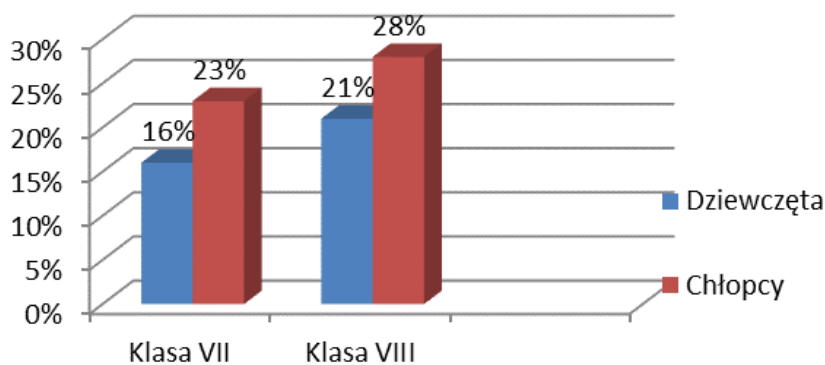
Dane: Bank Danych Lokalnych, GUS; PUP w Sejnach

Wśród trudności obszaru zdrowia zgłaszanych przez instytucje systemu zdrowia w powiecie sejneńskim w 2020 roku były wymieniane:

- niska odpowiedzialność mieszkańców za własny stan zdrowia,
- zbyt mała ilość środków finansowych na realizację celów w obszarze zdrowia oraz edukacji,
- zbyt niskie kontrakty na świadczenia zdrowotne w porównaniu do potrzeb mieszkańców,
- małe zainteresowanie profilaktyką i promocją zdrowia ze strony mieszkańców,
- narastające zaburzenia psychiczne społeczeństwa,
- zwiększona liczba urodzonych przedwcześnie,
- stres, depresja i powikłania związane z COVID-19,
- niewystarczający dostęp do specjalistów gdyż gabinetów lekarskich (okulista, reumatolog, lekarz medycyny pracy, onkolog),
- samotność osób starszych, wykluczenie transportowe w dostępie do specjalistów i poradni,
- wzrastający wskaźnik chorób: układu krążenia, nowotworów i społecznych (cukrzyca, choroby układu ruchu),
- nadmierne, szkodliwe używanie Internetu, uzależnienie od alkoholu (w tym w grupie seniorów) i narkotyków.

Te ostatnie powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ na ogólny stan zdrowia. Z danych ogólnopolskich wynika, że wraz z wiekiem rośnie częstotliwość sięgania po alkohol, narkotyki. Od 2016 roku zacierają się różnice między piciem uczniów ostatnich klas szkoły podstawowej (dziewcząt i chłopców). Wzrost konsumpcji dotyczy głównie dziewcząt z klas VII i VIII. Wyniki ogólnoeuropejskiego badania (ESPAD 2018) prowadzonego na 15-latkach w szkołach, pokazują, że: do picia napojów alkoholowych przyznaje się ponad 87,3% uczniów. Jako wskaźnik częstej konsumpcji traktowane jest picie alkoholu w ciągu ostatniego miesiąca poprzedzającego badanie.

Wykres 5: Deklaracje młodzieży

Dane: Intencje zachowania, postawy i przekonania normatywne młodzieży w kontakcie z alkoholem i narkotykami z roku 2018, Raport z badań.

Wśród polskich nastolatków w wieku 12–17 lat problematyczne używanie internetu (PUI) występuje u 11,9% ogółu młodzieży. Problematyczni użytkownicy internetu to częściej dziewczęta niż chłopcy oraz starsze nastolatki (w wieku 15–17 lat) niż młodsze (w wieku 12–14 lat). Osoby, które używają problematycznie internetu, częściej mają kontakt z niebezpiecznymi treściami, w tym dotyczącymi okaleczania się i sposobów popełniania samobójstwa, a także istotnie częściej podejmują zachowania autoagresywne. Istotnie rzadziej natomiast spędzają czas offline – aktywnie uprawiając sport, czytając książki lub grając w gry planszowe.

Czynniki ryzyka PUI to: odczuwanie silnego stresu szkolnego, doświadczanie przemocy rówieśniczej, w szczególności wielu jej form, negatywny stosunek do szkoły oraz wiek.

Do czynników ochronnych należą: wsparcie ze strony rodziny, rówieśników i nauczycieli, prowadzenie przez rodziców rozmów z dzieckiem na temat bezpieczeństwa w internecie, zainteresowanie rodzica aktywnością dziecka online oraz regularne poświęcanie przez dziecko czasu na hobby niezwiązane z internetem.

Praca z młodzieżą winna uwzględniać strategie profilaktyczne: przekonań normatywnych, osobistych postanowień, wartości, wiedzy o konsekwencjach, z rozszerzeniem o strategie odpierania presji, alternatyw, umiejętność szukania pomocy, radzenia sobie ze stresem.

Na terenie gmin w powiecie sejneńskim funkcjonują **4 Gminne i Miejska Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**. Jednym z głównych ich zadań jest realizacja nałożonego przez ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii. Programy ten finansowane są z budżetu gminy ze środków pochodzących z wpłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Do zadań Komisji należy w szczególności:

- inicjowanie działań w zakresie: zwiększania dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu, udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie, prowadzenia profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w szczególności dla dzieci i młodzieży, wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych, podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
- podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego,
- opiniowanie wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w zakresie zgodności lokalizacji punktu sprzedaży.

Jak pokazują badania Europejskiego Funduszu Rozwoju Wsi Polskiej, dostępność do usług medycznych na wsiach jest 2-2,5 razy gorsza niż w miastach. Także ubóstwo silniej dotyka mieszkańców terenów wiejskich. Raport Najwyższej Izby Kontroli (NIK) pokazuje niewydolność opieki świadczonej osobom starszym w miejscu zamieszkania⁹. Osoby stare, nieuleczalnie i przewlekle chore, umierające, mieszkające na terenach wiejskich, o niskim lub bardzo niskim stopniu rozwoju społeczno-gospodarczego, ubogich, słabo zaludnionych, oddalonych od większych ośrodków, do jakich należy powiat sejneński¹⁰. Duże odległości pomiędzy miejscowościami, zabudowaniami powodują problemy w dotarciu do szpitala, poradni, czy specjalisty.

Współpraca wszystkich instytucji z terenu powiatu uwidacznia się w wielu inicjatywach kierowanych do osób starszych, samotnych (stacje opieki, poradnie) oraz dzieci i młodzieży z problemami zdrowotnymi (Centrum Zdrowia Psychicznego).

Potrzeby mieszkańców powiatu oraz zadań publicznych jednostek zdrowia uzupełniają: **Stacje Opieki Caritas w Puńsku od 2000r. oraz od 2004 roku stacje opieki Caritas w Sejnach i w Gibach.**

Stacje w Puńsku i Gibach świadczą usługi medyczne: rehabilitację leczniczą, leczenie stomatologiczne, świadczenia pielęgnacyjne i opiekuńcze.

Stacja w Sejnach opiekuje się najuboższymi mieszkańcami miasta. Codziennie wydawane są gorące posiłki oraz cztery razy w roku paczki żywniowe dla najuboższych rodzin.

Instytucją organu i kontroli w systemie ochrony zdrowia jest **Powiatowa Stacja**, zapewnia realizację zadań **Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Sejnach** w zakresie sprawowania nadzoru nad warunkami: higieny środowiska, higieny pracy w zakładach pracy, higieny procesów nauczania i wychowania, higieny wypoczynku i rekreacji, zdrowotnymi żywności, żywienia i przedmiotów użytku, higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne.

Do podstawowych celów Powiatowej Stacji należy między innymi: inicjowanie, organizowanie, koordynowanie, prowadzenie i nadzorowanie działalności na rzecz promocji zdrowia.

Koordynacja działań między podmiotami może w przyszłości wpłynąć na wiele rozwiązań w obszarze zdrowia w powiecie.

⁹ „Usługi opiekuńcze świadczone osobom starszym w miejscu zamieszkania. Informacja o wynikach kontroli”, NIK, Nr Ewid.31/2018/P/17/043/KPS.

¹⁰ Pojęcia opieki hospicyjnej, paliatywnej czy paliatywno-hospicyjnej są różnie definiowane w różnych krajach UE. Pisząc o opiece hospicyjnej, rozumiemy ją w pierwotnym, szerokim znaczeniu - sprawowanie opieki nad osobami nieuleczalnie, przewlekle chorymi, umierającymi, zależnymi - wymagającymi profesjonalnego wsparcia. Im bliżej kresu życia, tym większy nacisk kładziony jest na poprawę jego jakości, nawet kosztem rezygnacji z procedur uciążliwych w tym okresie życia i obarczonych ryzykiem powikłań.

TENDENCJE I PROGNOZY OCHRONY ZDROWIA:

- Mieszkańcy powiatu mają dostęp do podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej w formie ambulatoryjnej i stacjonarnej (SPZOZ w Sejnach i przychodnie rodzinne). Na terenie powiatu brakuje kadry medycznej w tym zarówno kadry pielęgniarskiej jak i lekarskiej.
- Brak w powiecie specjalistycznych poradni: okulistycznej, onkologicznej, lekarza medycyny pracy, reumatologicznej, powoduje, że mieszkańcy muszą szukać pomocy w gabinetach i poradniach zlokalizowanych na terenie innych powiatów. To z kolei może stanowić trudność mieszkańcom wsi, emerytom i rencistom z uwagi na słabo rozwiniętą komunikację publiczną.
- Wśród najczęstszych problemów zdrowotnych mieszkańców powiatu w latach 2014-2020 należy wymienić: choroby układu krążenia, układu oddechowego, choroby narządów ruchu, nowotwory, zaburzenia i choroby psychiczne, w tym pogłębiające się wraz z izolacją społeczną związaną z epidemią COVID zaburzenia seniorów, dzieci i młodzieży.
- Obserwuje się wyraźną tendencję wzrostową chorób cywilizacyjnych (obniżenie wieku świeżych zachorowań) na schorzenia zwyrodnieniowe, cukrzycę insulino zależną, powikłania pocovidowe.
- Zwiększająca się liczba grupy osób starszych, samotność, choroby uniemożliwiające sprawne funkcjonowanie w społeczeństwie, wykluczenie transportowe osób starszych na terenie powiatu wymagają współpracy podmiotów i lokalnych i powiatowych rozwiązań, jak Stacje Opieki oraz usługi mobilne, telemedycyna, e-usługi itp
- Niezbędne jest inwestowanie w zdrowie obywateli poprzez edukację i profilaktykę zdrowotną: jak się zdrowo odżywiać, żyć aktywnie, dbać o dobrostan psychiczny. Rozwój profilaktyki i zdrowego stylu życia, szczególnie w grupie dorosłych i wśród seniorów wpłynie na zmniejszenie liczby zgonów z powodu chorób zależnych od stylu życia, poprawę jakości życia, ograniczanie społecznych nierówności w zdrowiu.
- Niezbędne jest utrzymanie usług oraz rozwój e-poradnictwa, mobilności Poradni Zdrowia Psychicznego w Sejnach oraz Ośrodka Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży.
- Programy, warsztaty i oddziaływania kierowane do młodzieży powinny być traktowane jako jeden z elementów szerszych oddziaływań środowiskowych. Konieczne jest prowadzenie programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA, KBds. Narkomanii, zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz szkodliwie korzystających z internetu.

4. SYSTEM POMOCY SPOŁECZNEJ

System pomocy społecznej ma za zadanie wspieranie osób i rodzin, które z przyczyn obiektywnych nie są w stanie zaspokoić swoich elementarnych potrzeb życiowych. Zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy o pomocy społecznej podstawowe zadania w zakresie problemów i potrzeb społecznych na terenie powiatu sejneńskiego realizuje **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i pięć ośrodków pomocy społecznej: miejski MOPS i cztery gminne GOPS Giby, Krasnopol, Puńsk i Sejny**.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie jest jednostką organizacyjną Powiatu Sejneńskiego powołaną do realizacji zadań własnych oraz zadań z zakresu administracji rządowej zleconych do realizacji przez powiat w zakresie pomocy społecznej, pieczy zastępczej, a także z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

Ośrodki pomocy społecznej realizują zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie własnych gmin, w tym udzielają wsparcia w postaci zasiłków pieniężnych stałych, okresowych i celowych, realizowanych z budżetu państwa; inne zadania własne, mające na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnej sytuacji życiowej oraz bytowanie w godnych warunkach; udzielają również pomocy niepieniężnej, w postaci: pracy socjalnej, schronienia, zapewnienia posiłku oraz niezbędnego ubrania; świadczenie usług opiekuńczych.

Z uwagi na niewielki obszar gminny, ośrodki pomocy mają możliwość wnikliwej oceny problemów występujących w środowisku i określenia potrzeb w zakresie minimalizowania i zapobiegania dysfunkcjom społecznym.

Infrastrukturę powiatową w zakresie pomocy społecznej uzupełniają: **Dom Pomocy Społecznej oraz Warsztaty Terapii zajęciowej w Sejnach, dwie Stacje Opieki Caritasu, gminne-mieszkania komunalne, socjalne, kluby i miejsca spotkań dla seniorów, dzieci i młodzieży**, a także realizowane usługi i programy społeczne przez instytucje pozarządowe i kościelne.

Tabela 10 : Infrastruktura pomocowa na terenie gmin powiatu w 2020 roku

WYSZCZEGÓLNIENIE	MOPS Sejny	GOPS Sejny	GOPS Giby	GOPS Krasnopol	GOPS Puńsk
Liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy	120	8	3	24	14
Liczba mieszkań socjalnych (lokali)	2	2	1	0	2
Liczba klubów i innych miejsc spotkań dla seniorów	2	0	0	0	2

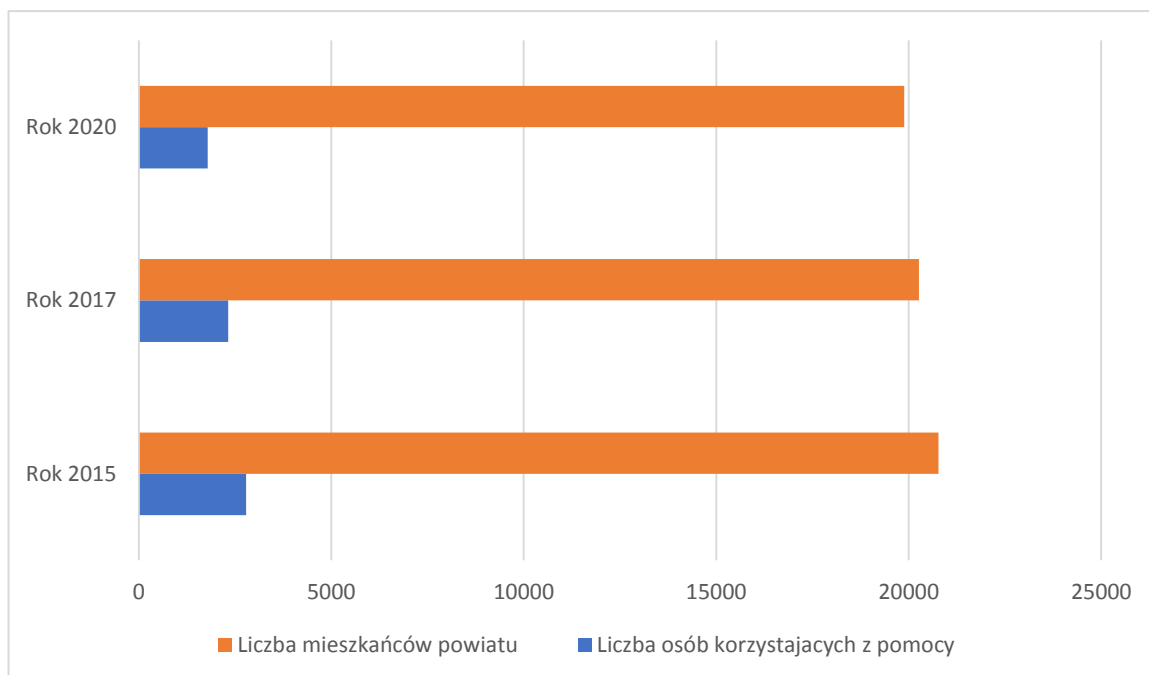
Dane: opracowanie własne na podstawie OZPS gmin z terenu powiatu sejneńskiego

W celu efektywności działań pomocowych **PCPR w Sejnach** i powiat sejneński współpracują na co dzień z: Podlaskim Urzędem Wojewódzkim w Białymstoku, Starostwem Powiatowym, Powiatowym Urzędem Pracy, Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, Kasą Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Urzędami Gmin, Radami Gmin, sołtysami, Gminnymi i Miejską Komisją Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołami Interdyscyplinarnymi, Szkołami Podstawowymi, przedszkolami i świetlicami, Komendą Powiatowa Policji w Sejnach, Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Karnych i Rodzinnych, Zakładem Pielęgnacyjno- Opiekuńczym, Niepublicznymi Ośrodkami Zdrowia, Szpitalem, Sądem Rejonowym, komornikami sądowymi, Prokuraturą Rejonową, PFRON, pieczę rodzinną i instytucjonalną, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, instytucjami kultury i edukacji oraz instytucjami kościelnymi i organizacjami pozarządowymi.

W zależności od złożoności sytuacji rodziny, dzieci, osób starszych zakres współpracy międzyinstytucjonalnej się różni i jest podejmowany w celu zwiększenia efektywności pomocy i wsparcia oraz w celu usamodzielnienia.

W roku 2020 z pomocy społecznej skorzystało w powiecie sejneńskim 1788 osób (8,9% mieszkańców), co stanowiło znaczący spadek w stosunku do lat poprzednich, w roku 2017 było to 2320 osób (11,4%), a w roku 2015 skorzystało z pomocy 2789 mieszkańców powiatu (13,4%).

Wykres 6: Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w powiecie w latach 2015-2020

Dane: opracowanie własne na podstawie OZPS gmin z terenu powiatu sejneńskiego

Spadek wśród osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej jest związany nie tylko ze spadkiem liczby ludności powiatu, ale przede wszystkim z liczbą rodzin z dziećmi, które korzystały z pomocy z tytułu ubóstwa, czy ochrony macierzyństwa. Wpływ na to miały polepszenie sytuacji materialnej mieszkańców oraz wprowadzenie programu 500+ i innych osłonowych. **Obecnie wśród osób korzystających z pomocy znaczącą grupę stanowią gospodarstwa jednoosobowe, w tym seniorzy i osoby z niepełnosprawnościami.**

Zróżnicowane jest też przestrzenne korzystanie z pomocy w gminach powiatu sejneńskiego. W roku 2020 **najwięcej osób i rodzin potrzebowało wsparcia w gminie Giby- 15% mieszkańców, zaś najmniej w gminie Krasnopol- jedynie 5% mieszkańców.**

Tabela 11: Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy OPS w latach 2015-2020

Gmina	Liczba osób w rodzinach 2015	Liczba osób w rodzinach 2017	Liczba osób w rodzinach 2020 (długotrwanie)	Tendencja	% osób w stosunku do liczby mieszkańców w 2020 roku
MOPS Sejny	591	458	442 (203)	spadek	8
GOPS Sejny	785	674	440 (195)	spadek	11
GOPS Giby	538	483	403 (189)	spadek	15
GOPS Krasnopol	256	223	185 (180)	spadek	5
GOPS Puńsk	619	482	318 (142)	spadek	7,6
Razem w powiecie	2789	2320	1788 (1085 długotrwanie korzystających z pomocy)	Spadek	9

Dane: opracowanie własne na podstawie OZPS gmin z terenu powiatu sejneńskiego

Z analizy sytuacji rodzin w powiecie wynika, iż polepsza się ich sytuacja materialna. Grupa osób najczęściej korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa jest grupą najliczniejszą, bo dotyczy **33% rodzin w powiecie**, ponad 500 osób. Ubóstwo powoduje zaburzenia w wykonywaniu podstawowych funkcji rodzin i pogłębia ich dysfunkcyjność. **Czynnikami sprzyjającymi trwaniu rodziny w ubóstwie są: niskie wykształcenie, brak kwalifikacji, dodatkowe koszty ponoszone z tytułu choroby, niepełnosprawności, czy samodzielnego prowadzenia gospodarstwa domowego.**

Ubóstwo i życie na poziomie minimum egzystencji powoduje, że wydatki mieszkaniowe i żywność pochłaniają cały budżet gospodarstw. Konsekwencją jest oszczędny tryb życia, co przejawia się w ograniczaniu do minimum potrzeb żywieniowych i kupowaniu artykułów niskiej jakości, co z kolei prowadzi do wielu schorzeń, a w konsekwencji wymaga leczenia, bądź prowadzi do niepełnosprawności. Szczególnie narażoną grupą na pogłębianie się ubóstwa jest grupa emerytów i rencistów¹¹.

Najbardziej niepokojące jest zjawisko dziedziczenia ubóstwa, co przejawia się w biernej postawie i **długotrwałym korzystaniu z pomocy społecznej. W grupie osób korzystających z pomocy stanowią oni w powiecie grupę 61% mieszkańców.** To do nich należy kierować priorytetowe rozwiązania pomocowe instytucji i organizacji.

Tabela 12. Identyfikacja powodów przyznania pomocy przez ośrodki pomocy społecznej w 2020

Powód trudnej sytuacji życiowej	MOPS Sejny	GOPS Sejny	GOPS Giby	GOPS Krasnopol	GOPS Puńsk
ubóstwo	140	86	85	66	94
bezrobocie	138	67	69	30	53
niepełnosprawność	48	31	44	34	26
długotrwała lub ciężka choroba	33	14	41	23	16
potrzeba ochrony macierzyństwa:	11	32	22	23	19
- w tym wielodzietność	11	17	20	21	18
bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych	8	32	11	11	6
alkoholizm	24	3	4	0	1
narkomania	3	0	0	0	0
przemoc w rodzinie	1	0	2	0	0
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	3	4	0	0	1
trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0	0	0	0
zdarzenia losowe sytuacja kryzysowa	0	4	3	0	0
bezdomność	5	0	1	0	0
sieroctwo	1	0	1	0	0

Dane: OZPS, ośrodki pomocy społecznej z powiatu sejneńskiego

¹¹ Raport GUS: Budżety gospodarstw domowych w 2020 roku: *Tak jak w latach poprzednich, najwyższy udział wydatków w dochodach (78,8%) i najniższą kwotę nadwyżki przeciętnych miesięcznych dochodów rozporządzalnych nad średnimi wydatkami (322 zł), odnotowano w gospodarstwach domowych rencistów.*

Jak wynika z powyższych danych, drugą poza **ubóstwem** przyczyną korzystania z pomocy społecznej jest **bezrobocie**, co potwierdzają również dane rynku pracy, wskazujące na wysoki, oscylujący około 13% poziom pozostawania bez pracy dorosłych mieszkańców.

Kolejne grupy korzystających z pomocy społecznej w powiecie to osoby z **niepełnosprawnościami, długotrwałe i ciężko chorzy, czy rodziny bezradne w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.**

W odpowiedzi na zabezpieczenie potrzeb ubogich osób i rodzin, poza świadczeniami z pomocy społecznej, żywnością z Banku Żywności i usługami w formie posiłków, cztery spośród pięciu gmin - MOPS Sejny, GOPS Sejny, GOPS Krasnopol, GOPS Giby realizują program dodatków mieszkaniowych i energetycznych dla najuboższych mieszkańców. Działania do osób najuboższych uzupełniają działania Caritasu i innych organizacji społecznych z terenu gmin.

W celu zabezpieczenia potrzeb osób niesamodzielnych z długotrwałą chorobą, niepełnosprawnością i osób samotnych trzy gminy realizują usługi opiekuńcze, w roku 2020 usługi opiekuńcze były świadczone dla 62 osób.

Tabela 13. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych na terenie powiatu

Rok	MOPS Sejny	GOPS Sejny	GOPS Giby	GOPS Krasnopol	GOPS Puńsk	Razem
2016	22	25	13	0	0	60
2017	21	23	23	0	0	67
2018	22	20	29	0	0	71
2019	25	12	28	0	0	65
2020	25	10	27	0	0	62
Usługi specjalistyczne	tak	nie	tak	nie	nie	
Liczba mieszkańców umieszczonych w Domu Pomocy Społecznej w roku 2020	12	7	3	5	5	32

Dane: opracowanie własne na podstawie OZPS gmin z terenu powiatu sejneńskiego

Niestety wzrasta liczba mieszkańców powiatu kierowanych do całodobowych DPS. W 2020 roku aż 32 mieszkańców powiatu przebywało w domach pomocy społecznej.

Na terenie miasta Sejny funkcjonuje **Dom Pomocy Społecznej**, który prowadzony jest na zlecenie powiatu sejneńskiego przez Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi z siedzibą w Warszawie. Dom przeznaczony jest dla osób w podeszłym wieku- kobiet i mężczyzn. DPS dysponuje 25 miejscami i zapewnia całodobową opiekę i zaspokaja potrzeby bytowe,

zdrowotne, edukacyjne, społeczne i religijne mieszkańców. Zakres i poziom usług opiekuńczych dostosowywany jest do indywidualnych potrzeb mieszkańców.

PCPR w Sejnach współpracuje z Domem Pomocy Społecznej oraz wydaje decyzje o umieszczeniu dla osób wymagających całodobowej opieki skierowanych przez ośrodki pomocy społecznej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sejnach wypłacało miesięczne świadczenia pieniężne osobom i rodzinom posiadającym Kartę Polaka (w 2020 roku były to 4 osoby, świadczenie jest finansowane ze środków budżetu państwa).

W gminach Krasnopol, Puńsk i mieście Sejny działają punkty **Nieodpłatnej Pomocy Prawnej**, skierowane do osób w trudnej sytuacji, w tym między innymi w sprawach majątkowych, socjalnych, mieszkaniowych, konsumenckich, rodzinnych, czy pracowniczych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sejnach realizuje zadanie powiatu w zakresie doskonalenia kadry pomocy społecznej, w tym organizacji szkoleń, spotkań i wymiany doświadczeń dla pracowników OPS z terenu.

TENDENCJE I PROGNOZY SYSTEMU POMOCY SPOŁECZNEJ:

- W latach 2014-2020 spadła liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej z liczby 2789 do 1788 osób, co stanowiło w roku 2020 - 9% mieszkańców.
- Wśród utrzymujących się w okresie 2014-2020 problemów społecznych dominują w gminach powiatu sejneńskiego: ubóstwo, bezrobocie i niepełnosprawność, długotrwała i ciężka choroba, a także bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.
- Ubóstwo dotyka najbardziej gospodarstw jednoosobowych i seniorów, rodziny z osobami przewlekłe chorymi, czy z niepełnosprawnościami.
- Na terenie powiatu rozwinięto infrastrukturę pomocową: utworzono klub dla seniora, miejsca spotkań, choć w perspektywie demograficznej można przewidywać niewystarczającą liczbę usług opiekuńczych i specjalistycznych, dziennych domów, które mogłyby pomóc w utrzymaniu osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku. Niezbędne jest również zabezpieczenie środków finansowych na utrzymanie osób starszych w domach pomocy społecznej oraz zatrudnienie opiekunek środowiskowych, asystentów osób z niepełnosprawnościami, które świadczyłyby usługi dla osób starszych i niepełnosprawnych w miejscu ich zamieszkania.
- Należy wykorzystać nową perspektywę pomocową EFS I EFRR w celu rozwoju innowacyjnych projektów przeciwdziałania ubóstwu i integracji społecznej, rodzinnych form pomocy, domów rodzinnych, mieszkań chronionych i wspieranych.
- Konieczne jest zabezpieczenie środków finansowych na działania na rzecz osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej (eliminowanie zjawiska dziedziczenia problemów

- społecznych przez rodziny) oraz zatrudnianie dodatkowych specjalistów do pracy z rodzinami przeżywającymi trudności opiekuńczo-wychowawcze (asystentów, psychologów, terapeutów itp). Ważny jest rozwój dostępności usług na obszarach wiejskich o charakterze e-usług społecznych i poradnictwa, teleopieki i innych dostępnych mobilnie.
- Główną przyczyną trudnej sytuacji życiowej wielu osób i rodzin jest bezrobocie. Sprzyja ono trwałemu wykluczeniu z rynku pracy, bądź też skazuje na pracę niskopłatną, dorywczą.
 - Należy utrzymać funkcjonujące wsparcie dla rodzin z dziećmi, dożywianie dzieci w szkołach, stypendia dla uczniów, poradnictwo rodzinne i pracę socjalną, nieodpłatne punkty pomocy prawnej.
 - Wg Zespołu ds. Opracowania Strategii powiat ma ograniczone zasoby mieszkaniowo-socjalne, komunalne, co skutkuje narastaniem problemów osób zmagającym się z problemem mieszkaniowym czy będących w kryzysie bezdomności oraz niezabezpieczone potrzeby transportowe komunikacji publicznej dla osób starszych, zależnych czy niepełnosprawnych.

5. WSPIERANIE RODZINY I SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ

Rodzina stanowi dla dziecka najlepsze naturalne środowisko, w którym otoczone jest opieką i ma możliwości zaspokajania swoich potrzeb. Jednak nie wszystkie rodziny swoje funkcje realizują w takim stopniu, by dzieci mogły się w nich prawidłowo rozwijać i czuć się szczęśliwe.

Ośrodki Pomocy Społecznej na terenie powiatu realizowały pomoc z systemu świadczeń rodzinnych, którymi są: wypłata zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków rodzinnych, świadczeń opiekuńczych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego i zadań związanych z prowadzeniem postępowania funduszu alimentacyjnego, świadczenia wychowawczego, programu Dobry Start, Karty Dużej Rodziny.

Złożone potrzeby rodzin wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Rodziny z wieloma dysfunkcjami wymagają stałego monitorowania przez asystentów rodziny, pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników służby zdrowia, policji, kuratorów sądowych i społecznych. Ponadto, praca z rodziną powinna być prowadzona przez odpowiednio przygotowaną kadrę, kompetentną i obiektywną oraz podejmowana możliwie jak najwcześniej. Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny, należy doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo-wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie.

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą

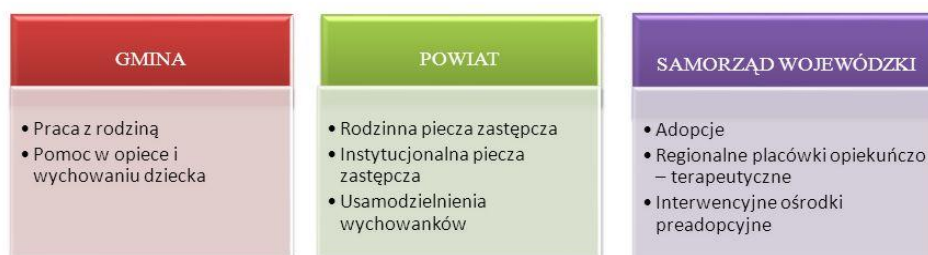
o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Obowiązek, o którym mowa, jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami, związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Rodzinie takiej zapewnia się wsparcie, które polega w szczególności na:

- a) analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;
- b) wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;
- c) rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;
- d) pomocy w integracji rodziny;
- e) przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;
- f) dążeniu do reintegracji rodziny.

Wspieranie rodziny i pieczy zastępcza

Podział kompetencji w zakresie organizacji wsparcia rodziny i pieczy zastępczej pomiędzy samorządami

Zadania na poziomie gminy określone ustawą to przede wszystkim: wsparcie przez usługi asystentów rodziny, placówek wsparcia dziennego, rodzin wspierających oraz innych podmiotów lub instytucji działających na rzecz dziecka i rodziny. Wspieranie rodziny jest prowadzone w formie pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Praca z rodziną powinna być realizowana poprzez: konsultacje i poradnictwo specjalistyczne, terapię i mediację, usługi dla rodzin z dziećmi, mających na celu wymianę ich doświadczeń oraz zapobieganie izolacji, zwanych „grupami wsparcia” lub „grupami samopomocy”. Pomoc rodzinie powinna opierać się na sprawnie prowadzonej komunikacji i informacji na rzecz dziecka i rodziny. Istotne we wzmocnieniu systemu opieki nad dzieckiem jest budowanie w środowisku lokalnym systemu informacyjnego polegającego przede wszystkim na zgłaszaniu każdej niepokojącej informacji na temat dziecka do ośrodka pomocy społecznej.

Z analizy danych OZPS wynika, że w trzech ośrodkach pomocy społecznej na terenie powiatu był zatrudniony asystent rodziny, tj. mieście Sejny, gminie Giby i Krasnopolu. Pozostałe ośrodki problemy rodzin z bezradnością rozwiązywały poprzez zatrudnionych pracowników socjalnych. **Spośród 58 rodzin przeżywających bezradność z usług asystenta skorzystało tylko 8.**

Trzy gminy prowadzą świetlice, dwie zatrudniają opiekunów dziennych, miasto Sejny prowadzi żłobek oraz Ośrodek Wsparcia.

Tabela 14: Wsparcie rodzin z dziećmi w gminach powiatu sejneńskiego w 2020 roku

Wyszczególnienie	MOPS Sejny	GOPS Sejny	GOPS Giby	GOPS Krasnopol	GOPS Puńsk
Liczba rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi	8	32	11	1	6
Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	2	0	5	1	0
Liczba rodzin wspierających	0	0	0	0	0
Liczba asystentów rodziny	1	0	1	1	0
Liczba ośrodków/świetlic dla dzieci i młodzieży	1	0	0	3	3
Liczba dzieci korzystających z posiłku w ramach dożywiania	56	125	108	119	79
Ośrodek wsparcia	1	0	0	0	0
Żłobek/opiekunowie dzienni	1	0	0	2	0

Dane: opracowanie własne na podstawie OZPS gmin z terenu powiatu sejneńskiego

Analizując dane ośrodków pomocy społecznej można przyjąć, że na terenie powiatu sejneńskiego był słabo rozwinięty system wsparcia rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze wobec dzieci. Według analizy PCPR w Sejnach część rodzin, przy zapewnieniu pomocy pracownika socjalnego nie była w stanie zapewnić dziecku właściwej opieki i rozwoju co

ostatecznie doprowadziło do umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Po dokonaniu analizy sytuacji osób korzystających z pomocy społecznej, w przypadku narastania trudności opiekuńczo wychowawczych, ops powinien skorzystać z dodatkowej pomocy szeregu instytucji wspierających rodziny (placówki wsparcia dziennego, rodziny wspierające inni specjaliści).

W przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców biologicznych, dziecko umieszcza się w pieczy zastępczej, **którą organizuje powiat**.

Na terenie powiatu realizowany jest Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej. Założone w programie cele służą zapewnieniu każdemu dziecku całkowite lub częściowe pozbawionemu opieki rodziców, stabilnego i bezpiecznego środowiska wychowawczego.

Na Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej wyznaczone zostało **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sejnach**. System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców

Pieczka zastępcza w powiecie sejneńskim realizowana jest w oparciu o rodziny zastępcze z uwagi na brak form pieczy instytucjonalnej (placówek opiekuńczo wychowawczych).

W strukturze rodzin zastępczych przeważały rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem, których udział w liczbie rodzin ogółem wzrósł od 53% w roku 2014, 55% w roku 2017 do 59% w roku 2020. **Liczba rodzin zastępczych zawodowych w powiecie utrzymywała się na tym samym poziomie (4 rodziny- 13% ogółu rodzin zastępczych).**

Tabela 15: Liczba i rodzaj rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie w latach 2014-2019

Rok	Liczba rodzin zastępczych ogółem	Liczba dzieci ogółem	Rodziny zastępcze					
			spokrewnione		niespokrewnione		zawodowe	
			Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci
2014	32	62	17	27	11	15	4	20
2017	29	46	16	22	9	12	4	12
2020	32	51	19	26	9	11	4	14

Dane: opracowanie własne PCPR w Sejnach

Powiat nie posiada pieczy instytucjonalnej- własnej placówki opiekuńczo-wychowawczej. Wobec czego pieczka zastępcza na terenie powiatu organizowana jest jedynie w formie rodzinnej i wymusza tworzenie rodzin zastępczych zawodowych. **Z punktu widzenia ustawy o wspieraniu**

rodziny to właśnie piecza zastępcza rodzinna powinna być modelowym rozwiązaniem w przypadku dzieci, które nie mogą wychowywać się w rodzinie pochodzenia.

Ze względu na brak placówek opiekuńczo wychowawczych na terenie powiatu, w sytuacjach tego wymagających dzieci kierowane są do placówek na terenie innych powiatów, jest to dwoje dzieci w skali trzech ostatnich lat.

W roku 2017 nastąpił spadek liczby rodzin zastępczych i co za tym idzie spadek liczby dzieci umieszczonych w rodzinach. Natomiast w roku 2020 nastąpił ponowny wzrost liczby rodzin zastępczych oraz dzieci w nich umieszczonych. Zauważyć należy że liczba rodzin w roku 2020 powróciła do wysokości z roku 2014.

Na przestrzeni lat 2014-2020 w rodzinach przebywało pomiędzy 46, a 62 dzieci, część z nich została usamodzielniona.

Tabela 16: Dane z lat 2014-2020 dotyczące pieczy zastępczej w powiecie

Wyszczególnienie	Rok 2014	Rok 2017	Rok 2020
Liczby dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	62	46	51
Liczby rodzin zastępczych w powiecie	32	29	32
Liczby dzieci zgłoszonych/przekazanych do adopcji z terenu powiatu	1 dziecko przekazane	0	1 dziecko przekazane 1 dziecko zgłoszone
Prowadzonych programów edukacyjnych, prewencyjnych, terapeutycznych i poradnictwa specjalistycznego dla rodzin	3 programy Poradnictwo realizowane w trybie ciągłym	3 programy Poradnictwo realizowane w trybie ciągłym	3 programy Poradnictwo realizowane w trybie ciągłym
Usamodzielnianych wychowanków	9	10	12 (w tym 2 z pieczy instytucjonalnej)

Dane: opracowanie własne PCPR w Sejnach

Rodziny zastępcze obejmowane były opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz specjalisty pracy socjalnej pełniącego funkcję koordynatora. Koordynator rodzinnej pieczy nie może mieć pod opieką łącznie więcej niż 15 rodzin zastępczych.

Poza udzielaniem świadczeń pieniężnych, Centrum utrzymuje stałe kontakty z rodzinami zastępczymi i pełni nadzór nad przebiegiem rozwoju i warunkami życia dzieci.

Dzieci wychowywane w rodzinach zastępczych, po osiągnięciu pełnoletności, stają się osobami usamodzielnianymi. Wychowanek może dalej pozostać w rodzinie zastępczej

kontynuując naukę, bądź opuścić rodzinę zastępczą i również kontynuować naukę do 25 roku życia. Liczba usamodzielnionych wychowanków opuszczających rodziny zastępcze na przestrzeni 3 kolejnych lat jest do siebie zbliżona i oscyluje w granicach 9-10. Na terenie Powiatu zamieszkuje niewiele wychowanków, którzy opuścili pieczę zastępczą instytucjonalną. W roku 2018 brak było wychowanków po opuszczeniu placówek, w roku 2019 wsparciem obejmowano 1 wychowanka, a w roku 2020- 2 wychowanków. Liczba ta na przestrzeni 3 ostatnich lat wzrasta.

PCPR prowadziło bieżącą pracę z wychowankami po opuszczeniu placówek. Udzielano im pomocy i wsparcia w realizacji indywidualnych programów usamodzielnienia, a w razie potrzeby dokonywano ich aktualizacji. Udzielano również pomocy w sytuacji pojawiających się trudności i problemów. Wychowankowie byli informowani o przysługujących im świadczeniach oraz uprawnieniach, jak również o możliwości korzystania ze specjalistycznego poradnictwa.

Rodziny oraz ich wychowankowie mieli możliwość korzystania ze specjalistycznego poradnictwa prawnego, psychologicznego, rodzinnego oraz pracy socjalnej. Byli zapraszani do udziału w inicjatywach i projektach organizowanych przez PCPR oraz organizowanych przez inne podmioty.

Prowadzono kampanię informacyjną nakierowaną na pozyskanie kandydatów na rodziców zastępczych w postaci rozpowszechniania ulotek i plakatów oraz zamieszczania informacji na stronie internetowej PCPR.

Działalność jednostek samorządu terytorialnego- urzędów miasta i gmin, ops-ów i PCPR uzupełniają w obszarze wspierania rodziny organizacje pozarządowe, w tym między innymi:

Sejneńskie Towarzystwo Oświatowo-Społeczne "Wychowanie dla Przyszłości" w Sejnach w zakresie upowszechniania wiedzy psychologicznej, pedagogicznej, medycznej i prawnej dotyczącej rozwoju osobowości dzieci, młodzieży oraz rozwoju rodzin; promowanie zdrowego stylu życia; inspirowanie działalności wychowawczej, terapeutycznej i doradczej.

Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży „Nie jesteś sam” w Puńsku- prowadzi zajęcia terapeutyczne oraz rekreacyjne, organizuje również święta okolicznościowe, gry i zabawy, uczestniczy w festiwalach (m.in. Festiwal Teatrów Dziecięcych), wystawach, spotkaniach tematycznych, pisze i realizuje programy socjalne.

Stowarzyszenie Młodzieży Sejneńskiej Borek poprzez wspieranie dynamicznego i wszechstronnego rozwoju oraz wyrównywanie szans edukacyjnych młodzieży w wieku od 12 do 17 lat.

Na terenie powiatu kierunek działań w obszarze rodzin wyznaczają cykliczne, trzyletnie gminne programy wspierania rodziny oraz powiatowe programy rozwoju pieczy zastępczej.

TENDENCJE I PROGNOZY ZMIAN OBSZARU WSPIERANIA RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ:

- Wspieranie rodziny biologicznej na terenie powiatu sejneńskiego wymaga wzmocnienia. Tylko trzy z pięciu gmin zatrudniają asystenta rodziny i to w sposób niesystematyczny, brakuje placówek wsparcia dziennego oraz rodzin pomocowych, brakuje również miejsc usług wsparcia, poradnictwa, terapii, mediacji i innych ukierunkowanych na pomoc środowiskową w gminach.
- Należy zadbać o ofertę kierowaną do rodziców biologicznych nakierowaną na przywrócenie oraz wzmocnienie kompetencji opiekuńczo- wychowawczych, rozbudować usługi wsparcia i ofertę skierowaną do rodziców zastępczych (brakuje usług specjalistycznych, rodzin pomocowych czy wychnieniowych wspierających rodziców w pieczy).
- Na terenie powiatu sejneńskiego w latach 2014-2020 funkcjonowała jedynie rodzinna piecza zastępcza, a w niej dominowały rodziny spokrewnione (60% ogółu). Należy wzmocnić to rozwiązanie i system wsparcia pieczy, w tym pozyskiwać nowych kandydatów, wyrażających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej poprzez różne kampanie i działania informacyjne promujące rodzicielstwo zastępcze.
- Liczba dzieci w pieczy zastępczej spadła na przestrzeni lat 2014-2020, zaś liczba wychowanków była na podobnym poziomie.
- Jedną z najczęstszych przyczyn umieszczania dzieci w pieczy zastępczej są uzależnienia rodziców (alkohol), przemoc w rodzinie, zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo- wychowawczych względem dzieci. Niewielki procent stanowią sytuacje w których istnieje konieczność zapewnienia opieki dzieciom z uwagi na sytuacje losowe (choroby czy śmierć rodziców).
- Analiza programów usamodzielnienia wychowanków pieczy zastępczej wskazuje, iż brak na terenie powiatu specjalistycznych placówek pomocowych (ośrodków wsparcia, mieszkań chronionych) przedkłada się bezpośrednio na możliwości wszechstronnego wsparcia wychowanków. Celowe jest podejmowanie działań wspierających proces usamodzielnienia, aby mógł on przebiegać w szerszym zakresie i w bardziej efektywny sposób, umożliwiający młodym osobom rozpoczęcie samodzielnego życia.
- Planowane działania strategiczne powinny być spójne z trzyletnimi powiatowymi programami rozwoju pieczy zastępczej oraz gminnymi programami wspierania rodziny.

6. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ

Grupa osób z niepełnosprawnościami to zbiorowość zróżnicowana pod względem stopnia niepełnosprawności (lekki, umiarkowany i znaczny), rodzaju i typu niepełnosprawności, możliwości wykonywania pracy, czy integracji ze środowiskiem. Osoby niepełnosprawne oraz rodziny z osobami z niepełnosprawnościami są narażone na zwiększone występowanie niedostatku, ubóstwa, niewydolności opiekuńczej i wychowawczej.

Specyfiką rodzin z osobami z niepełnosprawnościami jest to, że problem jednego z członków dotyczy całej rodziny we wszystkich jej funkcjach, dlatego cała rodzina powinna doświadczać dopasowanej i zróżnicowanej pomocy, usług rehabilitacji społecznej, zawodowej, w tym wsparcia kierowanego do opiekunów osób zależnych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sejnach podejmuje, wspólnie z urzędami gmin i ops-ami działania na rzecz osób i rodzin z niepełnosprawnościami, realizując skierowane do nich programy i projekty, w tym z PFRON, MRPiPS i innych źródeł. W latach 2014-2020 udzielano osobom z niepełnosprawnościami informacji o ich prawach i uprawnieniach oraz o zadaniach realizowanych na rzecz osób niepełnosprawnych, a także o projektach i programach zewnętrznych realizowanych przez inne instytucje i organizacje, w razie potrzeby udzielano pomocy w skierowaniu do tych placówek.

Ważnym elementem w zakresie regulacji dostępu do usług i pomocy jest uzyskanie orzeczenia o niepełnosprawności. W powiecie sejneńskim orzeczenia są wydawane przez **Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Suwałkach**. Zespół na podstawie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz w oparciu o rozporządzenia w sprawie orzekania, o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydaje odpowiednio orzeczenia o:

- niepełnosprawności osób, które nie ukończyły 16 roku życia;
- stopniu niepełnosprawności osób, które ukończyły 16 rok życia;
- wskazaniach do ulg i uprawnień osób posiadających orzeczenia o inwalidztwie lub niezdolności do pracy, zwanymi „orzeczeniami o wskazaniach do ulg i uprawnień”.

W oparciu o dane statystyczne przygotowane przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Suwałkach dokonano analizy danych dotyczących wydanych orzeczeń dla mieszkańców powiatu.

Tabela 17: Liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności w powiecie sejneńskim

Wyszczególnienie	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
Kobiety	97	129	96	127	156	136
Mężczyźni	149	129	148	162	152	153
Dzieci do 16 r.ż.	23	43	38	36	38	38
Razem	269	301	282	325	346	327

Dane: Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Suwałkach.

Tabela 18: Orzeczenia osób powyżej 16 lat wg stopnia niepełnosprawności w latach 2015-2020.

Wyszczególnienie	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
Stopień znaczny	93	77	91	125	135	128
Stopień umiarkowany	106	121	105	114	134	125
Stopień lekki	47	60	48	50	39	36
RAZEM:	246	258	244	289	308	289

Dane: Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Suwałkach.

Analizując dane zauważyć należy, iż na przestrzeni sześciu ostatnich lat Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Suwałkach wydał mieszkańcom Powiatu Sejneńskiego łącznie aż 1.850 orzeczeń o niepełnosprawności, w tym

1.634 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności **dla osób powyżej 16 roku życia**,
oraz **216** orzeczeń o niepełnosprawności **dla dzieci do 16 roku życia**.

Co świadczy o tym, iż niepełnosprawność wśród osób powyżej 16 lat stanowi aż 88,32 % ogółu wydanych orzeczeń. Znacznie mniej wydawanych jest orzeczeń dla dzieci do 16 lat i wynosi 11,68 %. W przypadku podziału na płeć przeważają nieznacznie mężczyźni. Orzeczenia z podziałem na stopień niepełnosprawności na przestrzeni ostatnich 6 lat klasyfikują się następująco:

- **znaczny stopień – 39,72 %**
- **umiarkowany stopień – 43,14 %**
- **lekki stopień – 17,14 %**

Na terenie powiatu przeważają osoby ze znaczną i umiarkowaną niepełnosprawnością. Mniejszość stanowią osoby z lekkim stopniem niepełnosprawności bo zaledwie 17,14% ogółu wydanych orzeczeń.

Tabela 19: Wydane orzeczenia osób powyżej 16 lat wg przyczyny niepełnosprawności

Wyszczególnienie	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
01-U – upośledzenie umysłowe	5	7	4	4	7	8
02-P – choroby psychiczne	33	20	33	35	34	31
03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	10	13	13	18	16	10
04-O – choroby narządu wzroku	5	9	5	8	7	2
05-R – upośledzenie narządu ruchu	58	58	43	61	62	46
06-E – epilepsja	1	0	4	1	1	0
07-S – choroby układów oddechowego i krążenia	48	63	56	57	63	79
08-T – choroby układu pokarmowego	11	14	15	22	16	15
09-M – choroby układu moczowo- płciowego	18	18	20	23	32	24
10-N – choroby neurologiczne	36	36	36	36	44	51
11-I – inne, w tym schorzenia endykronologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego	21	20	15	23	26	22
12-C – całościowe zaburzenia rozwojowe	0	0	0	1	0	1
RAZEM:	246	258	244	289	308	289

Dane: Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Suwałkach

W ostatnich 6 latach w powiecie sejneńskim najwięcej orzeczeń wydano z symbolem 07-S choroby układów oddechowego i krążenia (366 orzeczeń), następnie 05-R upośledzenie narządu ruchu (328 orzeczeń), kolejno neurologiczne i psychiczne, najmniej natomiast z symbolem 12-C –całościowe zaburzenia rozwojowe (2 orzeczenia) oraz 06-E epilepsja (7 orzeczeń).

W kontekście problemów, trudności i barier, z jakimi zmagają się osoby niepełnosprawne w codziennym życiu, szczególnego znaczenia nabiera rehabilitacja społeczna i zawodowa.

Na rzecz osób z niepełnosprawnościami **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sejnach** realizuje zadania z zakresu rehabilitacji społecznej: dofinansowanie ze środków PFRON uczestnictwo osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych, sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych, rehabilitacji dzieci i młodzieży, usług tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika, dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej.

Tabela 20: Dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych

Liczba przyznanych/wypłaconych dofinansowań	Rok 2014	Rok 2017	Rok 2020
Dla dorosłych osób niepełnosprawnych:	42/42	49/49	20/19
w tym opiekunów	8/8	9/9	7/6
Dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej:	2/2	1/1	2/2
w tym opiekunów	2/2	1/1	2/2

Dane: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sejnach

Tabela 21: Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze

Liczba przyznanych/wypłaconych dofinansowań	Rok 2014	Rok 2017	Rok 2020
Osoby dorosłe	76/76	88/88	46/46
Dzieci i młodzież	9/9	7/7	12/12

Dane: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sejnach

Tabela 22: Bariery – wnioski złożone i zrealizowane.

Wyszczególnienie	Rok 2014	Rok 2017	Rok 2020
Bariery architektoniczne Ilość zawartych umów w tym dla dzieci	9 0 dzieci	11 1 dziecko	12 1 dziecko
Bariery komunikacyjne Ilość zawartych umów w tym dla dzieci	0 0	7 7 dzieci	3 1 dziecko
Bariery techniczne Ilość zawartych umów w tym dla dzieci	0 0	5 1 dziecko	0 0

Dane: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sejnach

Realizacja zadań powiatu z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych odbywa się szczególnie poprzez dofinansowanie ze środków **Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, w tym programu „Aktywny samorząd”**. Rodziny i osoby mogą skorzystać z zakupów niezbędnego sprzętu, jak np. komputery, foteliki specjalistyczne do samochodu dla dziecka, oprzyrządowanie do wózka ręcznego, wózki o napędzie elektrycznym, skutery elektryczny i inne. Celem programu jest eliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji.

Jednym z bardzo ważnych obszarów pomocy społecznej jest wsparcie osób z zaburzeniami psychicznymi, które są w szczególnie trudnej sytuacji i wymagają pomocy z zewnątrz w przezwyciężeniu kryzysu. Niestety możliwości wsparcia dla w/w osób na terenie Powiatu są ograniczone. Obecnie jedynym podmiotem udzielającym wsparcia dziennego dla osób z niepełnosprawnością intelektualną jest Warsztat Terapii Zajęciowej. WTZ prowadzony jest na zlecenie powiatu sejneńskiego przez **Regionalne Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Sejnach**. WTZ wsparciem obejmuje 30 osób i realizuje zadania w zakresie rehabilitacji zawodowej oraz społecznej, a także zmierzające do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności, niezbędnej do samodzielnego i aktywnego życia.

Regionalne Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Sejnach prowadzi też działalność edukacyjną oraz prawną w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej, w tym:

- a) udziela informacji w zakresie praw i uprawnień osób niepełnosprawnych,
- b) organizuje kursy, szkolenia i spotkania edukacyjne dla osób niepełnosprawnych,
- c) organizuje wypoczynek dzieci i młodzieży niepełnosprawnej,
- d) organizuje konferencje, seminaria dotyczące problematyki niepełnosprawno

Ze wsparcia WTZ korzystały wyłącznie osoby niepełnosprawne posiadające orzeczenie o stopniu niepełnosprawności i dodatkowo mają wskazanie do terapii zajęciowej. Pozostałe osoby, które przejawiają problemy ze zdrowiem psychicznym czy umysłowym, a nie mają odpowiedniego orzeczenia czy wskazania do terapii zajęciowej nie mogą skorzystać z pomocy WTZ. Odpowiedzią na ich potrzeby byłoby utworzenie ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi tj. środowiskowego domu samopomocy (ŚDS). Środowiskowy dom samopomocy świadczy usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym, a także zwiększania zaradności i samodzielności życiowej. Mając na uwadze powyższe Samorząd powiatu podejmuje starania w kierunku budowy i uruchomienia środowiskowego domu samopomocy.

Obszarem rehabilitacji zawodowej zajmuje się PUP w Sejnach we współpracy z instytucjami i organizacjami z terenu powiatu. W latach 2014-2020 liczba osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i pozostających bez zatrudnienia na terenie powiatu była niewielka i wynosiła:

- w 2014 roku- 15 osób / w tym 10 długotrwale
- w 2017 roku – 17 osób / w tym 11 długotrwale
- w 2020 roku - 14 osób /w tym 8 długotrwale

Powiatowy Urząd Pracy w Sejnach w ramach aktywizacji zawodowej kierował osoby niepozostające w zatrudnieniu do pracodawcy na staż. Ponadto, osoby zarejestrowane jako poszukujące pracy, niepozostające w zatrudnieniu mogły korzystać ze:

- szkoleń;
- prac interwencyjnych;
- przygotowania zawodowego dorosłych;
- bonu na zasiedlenie, szkoleniowego lub stażowego.

Kierunki i priorytetowe zadania dla obszaru niepełnosprawności wyznaczają realizowane cyklicznie powiatowe programy działań na rzecz osób niepełnosprawnych oraz powołana przez Starostę Sejneńskiego **Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych**, jako organ opiniotwórczo-doradczy.

Do zakresu działań Powiatowej Społecznej Rady do Spraw Osób Niepełnosprawnych należy inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, realizacja praw osób niepełnosprawnych, opiniowanie projektów programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych, ocena realizacji programów, oraz opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez radę powiatu pod kątem ich skutków dla osób niepełnosprawnych.

TENDECJE I PROGNOZY OBSZARU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI:

- Wzrasta liczba wydawanych orzeczeń o niepełnosprawności, w tym orzeczeń dzieci do 16 roku życia (o 30% w skali lat 2014-2020). W latach 2014-2020 orzeciono 1850 osób. Wśród nich dominowały orzeczenia o stopniu umiarkowanym i znacznym – ponad 80%.
- Wiodącymi przyczynami niepełnosprawności w powiecie były: choroby układu oddechowego i krążenia, upośledzenie narządu ruchu, choroby neurologiczne oraz choroby psychiczne.

- Uruchomienie nowobudowanego Środowiskowego Domu Samopomocy w Sejnach będzie odpowiedzią na wzrost liczby osób z niepełnosprawnościami i dodatkową formą wsparcia w powiecie, w tym zwiększającą dostępność do rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych.
- Powstanie w powiecie Ośrodka Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży jest znaczącym wsparciem w obszarze zdrowia psychicznego,
- W odpowiedzi na potrzeby osób niepełnosprawnych powiat, PCPR, PUP, instytucje i organizacje społeczne w latach 2014-2020 podejmowały usługi i programy związane z pomocą i rehabilitacją dzieci i osób dorosłych niepełnosprawnych. Aktywność w tym obszarze była stała.
- Ważne jest stałe monitorowanie i pozyskiwanie przez samorzady środków zewnętrznych (programy celowe ogłaszane przez Zarząd PFRON, środki EFS) w zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych.
- W zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych prognozuje się starzenie się społeczności powiatu, a tym samym wzrost liczby osób niepełnosprawnych co powinno przedkładać się na zwiększenie nakładów na rehabilitację społeczną,
- W latach 2014-2020 występowała niska aktywność społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnościami niezarejestrowanych w PUP, stąd niezbędność diagnozy potrzeb tej grupy i uruchomienia rozwiązań ekonomii społecznej, aktywnej integracji na terenie powiatu.
- Należy przewidywać, iż w sytuacji tendencji wzrostu liczby osób z niepełnosprawnościami i utrzymywania się niskich dochodów, będzie wzrastać zapotrzebowanie na pomoc ze strony władz samorządowych.
- Planowane działania strategiczne powinny być spójne z Powiatowym Programem Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w powiecie sejneńskim.

7. BEZPIECZEŃSTWO I PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY

Brak bezpieczeństwa wiąże się z niepokojem i poczuciem zagrożenia. Na terenie powiatu oraz każdej gminy są miejsca, które wymagają wzmoczonej interwencji służb policyjnych. Najpoważniejsze zagrożenia wskazane dla bezpieczeństwa publicznego na terenie powiatu (wg opracowanej przez dzielnicowych *Mapy Zagrożeń Bezpieczeństwa*) to:

- spożywanie alkoholu oraz zaśmiecanie w rejonie placu zabaw Przedszkola i Żłobka Miejskiego w Sejnach od strony ul. E. Plater,

- gromadzenie się młodzieży, spożywanie alkoholu, palenie papierosów oraz zaśmiecanie w rejonie parkingu przy Szkole Podstawowej w Sejnach przy ul. Mickiewicza, w Smolanach, na plaży gminnej w Krasnopolu,
- prowadzenie pojazdów mechanicznych i innych w stanie nietrzeźwości lub po użyciu alkoholu przez osoby przyjeżdżające do sklepu w miejscowości Berźniki, Frącki.

Powiat sejneński, miasto Sejny i cztery gminy powiatu w latach 2014-2020 obsługiwała

Komenda Powiatowej Policji w Sejnach, w tym 6 dzielnicowych, wypełniających:

- prowadzenie rozpoznania osobowego, terenowego i posesyjnego;
- organizowanie przedsięwzięć i współdziałania z instytucjami, organizacjami i innymi podmiotami poza policyjnymi na rzecz zapobiegania zjawiskom problemowym, w tym z MKRPA, GKRPA, sołtysami wsi, Szkołami Podstawowymi,
- rozpoznawanie zagrożeń przestępczością;
- współdziałanie z Wydziałem Prewencji, Kryminalnym, Ruchu Drogowego oraz pozostałymi komórkami Komendy Powiatowej Policji w Sejnach.

Komenda jest jednostką organizacyjną Policji, wykonuje na obszarze powiatu sejneńskiego zadania Policji w sprawach ochrony bezpieczeństwa osób oraz utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Tabela 23: Przestępstwa na terenie powiatu w latach 2014-2020

Kategoria przestępstw	2014	2017	2020
Kradzież/przywłaszczenie	94	28	18
Kradzież z włamaniem	64	42	4
Kradzież z włamaniem samochodu	6	5	0
Uszkodzenie mienia	11	11	13
Rozbój	1	1	0
Bójka / Pobici	1	0	0
Uszkodzenie ciała	12	8	5
Znęcanie się	2	10	16
Nietrzeźwi kierujący	72	54	45
Przestępstwa narkotykowe	24	19	28
Oszustwa	51	29	41
Inne	57	96	71
Łącznie:	395	303	241

Dane: KPP w Sejnach

Przestępstwa na terenie powiatu wykazują tendencję spadkową, z łącznej liczby 395 w 2014 do 241 w roku 2020. Znacznie spadła kategoria kradzieży, jednak nietrzeźwi kierowcy, przestępstwa narkotykowe i oszustwa utrzymują się na podobnym poziomie.

Tabela 24: Wykroczenia na terenie powiatu w latach 2014-2020

Kategoria wykroczeń	2014	2017	2020
Wykroczenia przeciwko mieniu	243	103	134
Wykroczenia przeciwko osobie	0	0	0
Wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu osób	38	13	7
Wykroczenia przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu	132	96	51
Wykroczenia w ruchu drogowym	2.585	4.575	6.215
Inne	437	484	5.379
Łącznie:	3.435	5.271	11.786

Dane: KPP w Sejnach

Znaczny wzrost na przestrzeni lat 2014-2020 dotyczy wykroczeń w ruchu drogowym, był on prawie trzykrotny, odnotowywane są przypadki kierowania pojazdami przez osoby znajdujące się pod działaniem alkoholu oraz nieprzestrzeganie innych przepisów ruchu drogowego, w tym ograniczenia prędkości w terenie zabudowanym.

Działania policji koncentrują się również na zapobieganiu przestępczości. Realizowane były różne programy prewencyjne skierowane do różnych adresatów w tym m. in. do młodzieży szkolnej oraz grona pedagogicznego, rodziców oraz SENIORÓW.

Podjęmowano działania zmierzające do propagowania sposobów ograniczania i zapobiegania przestępczości oraz zjawiskom kryminogennym.

Tabela 25: Realizowanie zadań z zakresu profilaktyki społecznej – programy, wydarzenia

2014	2017	2020
„Stop Patologiom”, „Uwaga Zagrożenie”, „Bezpieczne Ferie”, „Bezpieczne Wakacje”, „Bezpieczna droga do szkoły / domu”, „Bezpieczny Internet”, „Bezpieczna woda”, „Dzień	„Bezpieczne Ferie / Wakacje”, Bezpieczna droga do szkoły / domu”, „Bezpieczny Senior”, „Senior w ruchu drogowym”, „Dzień Babci i Dziadka”, „Moc - TAK, przemoc – NIE”, „Bezpieczny Internet”, „Bezpieczna woda”, „Dnia wagarowicza”, „Nie ufaj bezGRANICznie”, „Dopalacze- nowe	„Bezpieczne Ferie/ Wakacje”, „Wakacyjny Telefon Bezpieczeństwa”, Wakacyjne/Feryjne Pogotowie Bezpieczeństwa”, „Bezpieczna droga do szkoły / domu”, „Mam wybór ... wybieram rozsądek”, „Cyberświadomi, Cyberbezpieczni”, „poMOC, a nie

<p>wagarowicza”, „Pierwszy Dzień wiosny”, „Nie ufaj bezGRANICZnie”, „Bezpieczeństwo w Ruchu Drogowym”, stoisko profilaktyczne w ramach Dożynek Powiatowych, akcja „Błysk” i „Niechronieni uczestnicy ruchu drogowego”, „Alkohol i narkotyki”, „Trzeźwa Gmina/Dyskoteka”, „Trzeźwy Poranek”, „Trzeźwy Powiat”, „Nie bądźmy obojętni”, edukacja prawna – odpowiedzialność prawna nieletnich, Festyny rodzinne - Dni Sejn, Dożynki Powiatowe, konkurs „Nasze Bezpieczeństwo”, Tydzień pomocy ofiarom przestępstw”, wystawianie stoiska profilaktycznego w ramach różnych imprez lokalnych</p>	<p>zagrożenie”, Ogólnopolskiego Głosu Profilaktyki”, debata na temat „Tolerancja rozumiana jako postawa społeczna i osobista odznaczająca się poszanowaniem poglądów, zachowań i cech innych ludzi oraz siebie samych”, „Bezpieczeństwo w Ruchu Drogowym”, stoisko profilaktyczne w ramach Dożynek Powiatowych, akcja „Błysk” i „Niechronieni uczestnicy ruchu drogowego”, „Alkohol i narkotyki”, „Trzeźwa Gmina/Dyskoteka”, „Trzeźwy Poranek”, „Trzeźwy Powiat”, „Nie bądźmy obojętni”, działania „Jabluszko-cytrynka”, działania informacyjno-edukacyjne pn. Miasteczko umiejętności Drogowych – z Autochodzikiem, edukacja prawna – odpowiedzialność prawna nieletnich, szkolenie pt. Procedury postępowania nauczycieli w przypadku ujawnienia nieletniego posiadającego środki odurzające/będącego pod wpływem środków odurzających, Festyny rodzinne - Dni Sejn, Dożynki Powiatowe, Akademia Seniora II, Tydzień pomocy ofiarom przestępstw”, „<i>Kręci Mnie Bezpieczeństwo... przez cały rok szkolny</i>”, konkurs plastyczny na plakat pod hasłem „Nie daj się zniewolić – nie wszystko ma swoją cenę!”, konkursu pn. „Narkotyki – niebezpieczne związki”, spotkania edukacyjno-informacyjne pn. „Mój Smartfon, Mój Mały Świat – Klikaj z Głową”, wystawianie stoiska profilaktycznego w ramach różnych imprez lokalnych.</p>	<p>przeMOC”, „Dziecięca Szkoła Bezpieczeństwa”, „Bezpieczny Senior”, „Dzień Babci i Dziadka”, „Bezpieczny Internet”, „Bezpieczna woda”, „Dzień wagarowicza”, „Nie ufaj bezGRANICZnie”, „Dopalaczynowe zagrożenie”, „Bezpieczeństwo w Ruchu Drogowym”, „Nie bądźmy obojętni”, „Świeć Przykładem”, „Odblaskowy eksperyment”, akcja w ramach „Ogólnopolskiego Policyjnego Dnia Odblasków”, Dla każdego jest miejsce na drodze”, „Na drodze patrz i słuchaj”, „Twoje światła- Nasze bezpieczeństwo”, Kampania edukacyjno- profilaktyczna MSWiA pt. Narkotyki i dopalacze zabijają pod hasłem „Szkoda Ciebie na Takie Patoklimaty”, „Kręci mnie bezpieczeństwo .. nad wodą”, - akcja „Zimowy Klub Dobromisia”, „Kręci mnie bezpieczeństwo na stoku”, konkurs plastyczny pn. „Bezpieczny w czasie pandemii”, konkurs na projekt logo profilaktycznego na kubek z własnym hasłem w formie graficznej dot. przeciwdziałania przemocy, działania w ramach kampanii „Biała Wstążka”, edukacja prawna – odpowiedzialność prawna nieletnich, spotkania on-line w ramach obchodów „Międzynarodowego Dnia Zapobiegania Przemocy wobec dzieci”, „Międzynarodowego Dnia Praw Dziecka” oraz „Praw Człowieka”, szkolenie pt. Procedury postępowania nauczycieli w przypadku ujawnienia nieletniego posiadającego środki odurzające/ Tydzień pomocy ofiarom przestępstw”, wystawianie stoiska profilaktycznego w ramach różnych imprez lokalnych</p>
--	---	---

Dane: KPP w Sejnach

Katalog programów był modyfikowany z uwzględnieniem działań lokalnych (w zakresie ich liczby i założeń) na bazie monitoringu ich realizacji i zmieniających się potrzeb społeczności miasta Sejny i gmin powiatu.

Jedną z form zagrożenia bezpieczeństwa człowieka i rodziny jest przemoc : „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

Działania wobec rodzin, osób doświadczających przemocy regulują powiatowy oraz gminne programy przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz powiatowe programy profilaktyczne w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych.

W ramach działań **pięciu Lokalnych Zespołów Interdyscyplinarnych** na terenie powiatu sejneńskiego prowadzona jest edukacja społeczna i pomoc specjalistów. W skład Zespołów wchodzi pracownicy OPS, policji, oświaty, pedagog szkolny, kurator sądowy, przedstawiciele GKRPA. Głównym celem działalności LZI jest zmniejszenie skali przemocy w rodzinie poprzez profilaktykę i edukację w tym zakresie; wsparcie osób doznających przemocy poprzez stworzenie efektywnie funkcjonującego systemu chroniącego ofiary przemocy oraz oddziaływanie ukierunkowane na sprawców przemocy w rodzinie. Zespoły i grupy robocze realizowały procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie, Niebieskie Karty służące rozpoznawaniu przemocy i usprawnieniu pomocy oferowanej przez przedstawicieli różnych służb w środowisku lokalnym.

Istniejąca na terenie gmin infrastruktura w zakresie przeciwdziałania przemocy stanowi dobrą bazę dla podejmowania intencjonalnych oddziaływań i wsparcia. Do głównych zasobów ludzkich należą specjaliści zatrudnieni w instytucjach oraz jednostkach zajmujących się problematyką przemocy. **Powiat nie posiada ośrodka interwencji kryzysowej. Oraz ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy** Udzielano informacji o możliwości skorzystania z poradnictwa specjalistycznego (prawnego, psychologicznego, pracy socjalnej) oraz możliwości korzystania z usług ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie funkcjonujących na terenie innych powiatów. Pracownicy PCPR uczestniczyli w posiedzeniach LZI.

Dodatkowo, mieszkańcy gmin- sprawcy przemocy w rodzinie, mogli skorzystać z prowadzonego przez PCPR w Sejnach **programu oddziaływań korekcyjno- edukacyjnych**. Do udziału mogli zgłosić się dobrowolnie, zostać skierowani przez policję lub postanowieniem Sądu. Poniższe dane liczbowe potwierdzają niezbędność oddziaływań wobec sprawców.

Tabela 26: Interwencje w rodzinach w związku z problemami uzależnienia i przemocy

Wyszczególnienie	2014	2017	2020
Liczba interwencji	358	483	280

Dane: KPP w Sejnach

W latach 2014-2020 prowadzone były kampanie informacyjne dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie (udostępniano plakaty, ulotki i materiały informacyjne). Zamieszczano informacje na stronie internetowej. Rozesłano również do instytucji informator zawierający dane podmiotów realizujących działania na rzecz osób stosujących przemoc w rodzinie, a w szczególności realizujących programy korekcyjno- edukacyjne.

Na podstawie podpisanego porozumienia pomiędzy powiatem sejneńskim, a **Centrum Aktywności Społecznej „PRYZMAT” w Suwałkach**, mieszkańcy powiatu sejneńskiego pokrzywdzeni przestępstwem, w tym osoby dotknięte zjawiskiem przemocy w rodzinie, mogli skorzystać z bezpłatnej pomocy prawnej, psychologicznej i rzeczowej w ramach prowadzonego w województwie podlaskim **Ośrodka Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem**.

Nad bezpieczeństwem mieszkańców czuwały: Komenda Powiatowej Straży Pożarnej w Sejnach oraz 17 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej.

Jednostki OSP przeciwdziałają zagrożeniom wynikającym z nieszczęśliwych zdarzeń losowych.

1. Ochotnicza Straż Pożarna w Sejnach
2. Ochotnicza Straż Pożarna w Bierżałowcach
3. Ochotnicza Straż Pożarna w Bubelach
4. Ochotnicza Straż Pożarna w Ogrodnikach
5. Ochotnicza Straż Pożarna w Berżnikach
6. Ochotnicza Straż Pożarna w Żegarach
7. Ochotnicza Straż Pożarna w Maćkowej Rudzie
8. Ochotnicza Straż Pożarna w Krasnopolu
9. Ochotnicza Straż Pożarna w Romanowcach
10. Ochotnicza Straż Pożarna w Gibach
11. Ochotnicza Straż Pożarna w Pogorzelcu
12. Ochotnicza Straż Pożarna w Sarnetkach
13. Ochotnicza Straż Pożarna w Puńsku
14. Ochotnicza Straż Pożarna w Smolanach
15. Ochotnicza Straż Pożarna w Krasnem
16. Ochotnicza Straż Pożarna w Głębokim Brodzie
17. Ochotnicza Straż Pożarna w Żłobinie

KPSP w Sejnach jest jednostką w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym (KSRG), obejmującą ratowanie życia, zdrowia, mienia lub środowiska, prognozowanie, rozpoznawanie i zwalczanie pożarów, klęsk żywiołowych lub innych miejscowych zagrożeń.

Ze względu na strukturę społeczno-gospodarczą powiatu największe zagrożenie pożarowe stanowią takie działy gospodarki jak rolnictwo, turystyka i leśnictwo.

Jeszcze do niedawna straż pożarna realizowała przede wszystkim zadania związane z pożarami, takie jak ewakuacja, gaszenie i likwidacja skutków. Obecnie podejmuje akcje ratownicze o charakterze chemiczno-ekologicznym, technicznym i profilaktycznym. W latach 2014-2020 **KPSP i OSP** przeprowadziły:

- cykl spotkań z dziećmi i młodzieżą szkolną nt. BEZPIECZNE FERIE, BEZPIECZNE WAKACJE,
- cykl spotkań z lokalną społecznością w ramach akcji CZAD I OGIENI, OBUDŹ CZUJNOŚĆ, Nie wypalajmy traw,
- akcje edukacyjne i prewencyjne przygotowano i rozpropagowano materiały edukacyjne dot. czadu, broszury informacyjne Czujka na straży twojego bezpieczeństwa, Zimowe dogrzewanie mieszkań, Nie bądźmy obojętni, ulotki dot. zachowania się nad wodą
- edukacje w zakresie zasad obsługi gaśnic i hydrantów wewnętrznych w budynkach przeznaczonych na pobyt ludzi.

KPSP w Sejnach prowadzi od 2018 roku Salę edukacyjną „Ognik”, która dzięki wyposażeniu interaktywnemu ułatwia najmłodszym mieszkańcom miasta i powiatu przyswajanie wiedzy na temat zagrożeń zewnętrznych i umiejętności zachowania się w sytuacji ich występowania. W ramach programu przeszkoleni strażacy prowadzili zajęcia szkoleniowe z zakresu bezpieczeństwa, zarówno teoretyczne, jak i praktyczne, z wykorzystaniem prezentacji multimedialnych i sprzętu pożarniczego.

Powiat – ze względu na brak uciążliwego przemysłu – wyróżnia się małym zanieczyszczeniem środowiska. Emisja zanieczyszczeń jest niewielka i wykazuje tendencje spadkowe w wyniku modernizacji głównych źródeł emisji zanieczyszczeń, jakimi są kotłownie.

TENDENCJE I PROGNOZY OBSZARU BEZPIECZEŃSTWA I PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY

:

- Na terenie powiatu w latach 2014-2020 spadła liczba przestępstw z 395 w 2014 do 241 w roku 2020 (mniej kradzieży, jednak nietrzeźwi kierowcy, przestępstwa narkotykowe i oszustwa utrzymują się na podobnym poziomie). Zwiększyła się trzykrotnie liczba

- wykroczeń w ruchu drogowym. Sytuacja ta wymaga oddziaływań instytucji z obszaru bezpieczeństwa, wprowadzenie monitoringów i innych rozwiązań.
- W skali powiatu w latach 2014-2020 spadła liczba interwencji rodzinach w związku z problemami uzależnienia i przemocy, mniej rodzin objęto procedurą „Niebieskiej Karty”. Spadek ten można przypisać większej świadomości społecznej i dostępności specjalistów w gminach. Spadek liczby wdrożonych NK w roku 2020 mógł mieć również związek z epidemią COVID-19.
 - Uczestnictwo osób doświadczających przemocy oraz sprawców w działaniach pomocowych związane jest z edukacją i wzrostem świadomości społecznej. Należy kontynuować i wzmacniać działania edukacyjno-terapeutyczne.
 - Na terenie gmin występuje mniejsza niż w mieście Sejny dostępność do wsparcia terapeutycznego, pomocowego i profilaktycznego w zakresie przeciwdziałania przemocy. Funkcjonujące zespoły interdyscyplinarne w gminach pełnią właściwie swoje funkcje diagnostyczno-pomocowe, choć ich usługi nie są wystarczające.
 - Powiat podejmował działania mające na celu zmniejszenie skali przemocy w rodzinie, realizując program korekcyjno- edukacyjny dla sprawców, poradnictwo socjalne, prawne, psychologiczne dla osób dorosłych i dzieci, współpracę z Centrum Aktywności Społecznej PRYZMAT w ramach Ośrodka Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przesłaniem.
 - Najważniejsze potrzeby, zgłaszane przez instytucje obszaru bezpieczeństwa dotyczą zabezpieczenia środków finansowych na szerokie działania profilaktyczne.
 - Profesjonalną pomoc utrudnia brak na terenie powiatu sejneńskiego ośrodka interwencji kryzysowej, rodzin zastępczych typu interwencyjnego, w których istniałaby możliwość umieszczenia małoletniego dziecka odebranego z rodziny w trybie interwencyjnym, brak izby wytrzeźwień lub brak stosowych umów z już funkcjonującymi izbami wytrzeźwień w sąsiednich miastach, gminach czy powiatach, do których mogły być doprowadzone osoby w stanie nietrzeźwości.
 - Powiatowe działania powinny być spójne z gminnymi programami przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz powiatowymi programami profilaktycznymi w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

8. ZASOBY SPOŁECZNEJ INFRASTRUKTURY POWIATU

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określa się instytucje, organizacje i grupy znajdujące się na terenie powiatu, działające w obszarze polityki społecznej. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe. W każdym z prezentowanych powyżej obszarów diagnostycznych umieszczono informację o tych właśnie instytucjach. Opis stanowił prezentację stanu współpracy i realizacji zadań w obszarach społecznych takich jak rynek pracy, zdrowie, niepełnosprawność, rodzina i piecza zastępcza, bezpieczeństwo.

Poniższe zestawienie wprowadza raz jeszcze uporządkowanie podmiotów funkcjonujących na terenie powiatu sejneńskiego; niektóre z nich wykonują wiele zadań i powtarzają się w prezentowanych obszarach. Jednocześnie z punktu widzenia zadań powiatu, część z instytucji i organizacji jest partnerami, część instytucjami współpracującymi, część realizatorami.

Instytucje samorządowe, pomocy i integracji społecznej:

- Jednostki samorządu terytorialnego – powiatu, miasta Sejny, gminy Sejny, Giby, Krasnopol i Puńsk i ich urzędy,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sejnach,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Sejnach,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sejnach,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gibach,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krasnopolu,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Puńsku,
- Stacje Opieki Caritas w Puńsku i Sejnach,
- Mieszkania komunalne – 179,
- Mieszkania socjalne – 7 (w 4 gminach),
- Kluby seniora – 4 (w 2 gminach),
- 32 rodziny zastępcze,
- Punkty Nieodpłatnej Pomocy Prawnej w Sejnach i gminach Krasnopol i Puńsk,
- Powiatowy Urząd Pracy w Sejnach,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sejnach,
- Dom Pomocy Społecznej w Sejnach,
- Warsztaty Terapii Zajęciowej w Sejnach,

- Wielobranżowa Spółdzielnia Socjalna w Sejnach "Ekosejny",
- Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

Placówki obszaru zdrowia:

- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Sejnach, w skład zakładu wchodzi:
 - 1) Szpital Powiatowy
 - 2) Pogotowie Ratunkowe
 - 3) Zakład Pielęgnacyjno – Opiekuńczy
 - 4) Poradnia lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej (POZ)oraz poradnie specjalistyczne:
 - 5) Poradnia rehabilitacji leczniczej
 - 6) Oddział dzienny rehabilitacji leczniczej
 - 7) Poradnia otolaryngologii
 - 8) Poradnia kardiologiczna
 - 9) Poradnia neurologiczna
 - 10) Poradnia gruźlicy i chorób płuc
 - 11) Poradnia diabetologiczna
 - 12) Poradnia chirurgiczna
 - 13) Poradnia urazowo – ortopedyczna
 - 14) Poradnia ginekologiczno – położnicza
 - 15) Pracownia tomografii komputerowej
 - 16) Gabinet endoskopii.Przy Szpitalu Powiatowym funkcjonuje również Laboratorium.
- NZOZ Przychodnia Rodzinna i Specjalistyczna „Falmed” w Sejnach oraz Gibach.
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MEDICAL” w Krasnopolu,
- Samodzielny Publiczny Gminny Ośrodek Zdrowia w Puńsku.
- Gabinet Stomatologiczny w Puńsku,
- Gabinet Stomatologiczny w Krasnopolu,
- Prywatny Gabinet Stomatologiczny w Sejnach ,
- 5 aptek i 1 punkt apteczny,
- Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży,
- Miejska i Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Sejnach.

Institucje obszaru bezpieczeństwa:

- Lokalne Zespoły Interdyscyplinarne w mieście i 4 gminach,
- Zamiejscowy Wydział Sądu Rejonowego w Sejnach
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej
- Prokuratura Rejonowa w Sejnach
- Komenda Powiatowa Policji w Sejnach
- Punkt Ośrodka Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przystępstwem w Sejnach
- Komenda Powiatowa Straży Pożarnej w Sejnach
- Ochotnicza Straż Pożarna w Sejnach
- Ochotnicza Straż Pożarna w Bierżałowcach
- Ochotnicza Straż Pożarna w Bubelach
- Ochotnicza Straż Pożarna w Ogrodnikach
- Ochotnicza Straż Pożarna w Berżnikach
- Ochotnicza Straż Pożarna w Żegarach
- Ochotnicza Straż Pożarna w Maćkowej Rudzie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Krasnopolu
- Ochotnicza Straż Pożarna w Romanowcach
- Ochotnicza Straż Pożarna w Gibach
- Ochotnicza Straż Pożarna w Pogorzelcu
- Ochotnicza Straż Pożarna w Sarnetkach
- Ochotnicza Straż Pożarna w Puńsku
- Ochotnicza Straż Pożarna w Smolanach
- Ochotnicza Straż Pożarna w Krasnem
- Ochotnicza Straż Pożarna w Głębokim Brodzie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Żłobinie

Institucje edukacji, kultury i sportu :

- Zespół Szkolno - Przedszkolny w Sejnach
- Zespół Szkół Ogólnokształcących w Sejnach
- Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego im. Stanisława Staszica w Sejnach
- Szkoła Podstawowa z Litewskim Językiem Nauczania „Żiburys”
- Przedszkole Miejskie Im Marszałka Józefa Piłsudskiego w Sejnach,
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Krasnopolu
- Samorządowa Szkoła Muzyczna I Stopnia z Polskim i Litewskim Językiem Nauczania w Puńsku

- Przedszkole Samorządowe z Polskim i Litewskim Językiem Nauczania w Puńsku,
- Zespół Szkół Ogólnokształcących z Litewskim Językiem Nauczania w Puńsku
- Szkoła Podstawowa w Gibach
- Szkoła Podstawowa w Poćkunach
- Szkoła Podstawowa w Krasnowie
- Biblioteka Publiczna w Sejnach,
- Biblioteka Publiczna Gminy Sejny w Berżnikach z Filią Biblioteczną w Krasnowie,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Gibach z Filią Biblioteczną w Pogorzelcu,
- Gminne Centrum Czytelnictwa i Kultury w Krasnopolu,
- Dom Kultury Litewskiej w Puńsku. Biblioteka Publiczna Gminy Puńsk z Filią w Smolanach.
- Ośrodek Kultury w Sejnach oraz Dom Litewski
- Gminny Ośrodek Kultury w Gibach
- Dom Kultury Litewskiej w Puńsku
- Ośrodek "Pogranicze - sztuk, kultur, narodów"
- Piłkarski Klub Sportowy Pomorzanka.

Organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej na terenie powiatu:

- Wigierskie Stowarzyszenie Mieszkańców Wsi z siedzibą w Rosochatym Rogu
- Stowarzyszenie Sołtysów Powiatu Sejneńskiego
- Stowarzyszenie "Maćkowa Ruda"
- Stowarzyszenie Litwinów w Polsce z siedzibą w Sejnach
- Wspólnota Litwinów w Polsce z siedzibą w Puńsku
- Litewskie Towarzystwo Św. Kazimierza z siedzibą w Sejnach
- Stowarzyszenie Młodzieży Litewskiej w Polsce z siedzibą w Puńsku
- Stowarzyszenie Litewskiej Kultury Etnicznej w Polsce
- Stowarzyszenie Nauczycieli Litwinów w Polsce z siedzibą w Puńsku
- Stowarzyszenie Prywatnych Przedsiębiorców Ziemi Sejneńskiej z siedzibą w Sejnach
- Regionalne Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Sejnach
- Sejneńskie Towarzystwo Oświatowo-Społeczne "Wychowanie dla Przyszłości"
- Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży "Nie jesteś sam" w Puńsku
- Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne Gaładuś-Galadusis w Żegarach
- Polsko-Litewskie Stowarzyszenie Agroturystyki i Rekreacji "Sąsiedzi" w Puńsku
- Stowarzyszenie Młodzieży Sejneńskiej „BOREK” w Sejnach
- Stowarzyszenie na rzecz rozwoju cywilizacyjnego „ŚCIANA WSCHODNIA” w Sejnach
- Sejneńskie Towarzystwo Opieki nad Zabytkami w Sejnach

- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Ziemi Berżnicko – Zelwiańskiej
- Stowarzyszenie Miłośników Łódek Okrągłych, Sportów i Turystyki Wodnej „Alternativ Sailing” w Kuklach
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi „Żegary” w Żegarach
- Stowarzyszenie Kraina Czarnej Hańczy
- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Inicjatyw Obywatelskich „Przyjazne Sejny”
- Stowarzyszenie Nauczycieli, Pracowników, Uczniów, Rodziców oraz Przyjaciół Liceum Ogólnokształcącego im. Szymona Konarskiego – „Szymon Konarski” w Sejnach
- Stowarzyszenie KRUSZNIA
- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Kultury i Sportu w Sejnach
- Stowarzyszenie Społeczne Sympatyków Orkiestry Dętej w Sejnach
- Stowarzyszenie „Dom Wigierski” z siedzibą w Remieńkiniu
- Stowarzyszenie Jaćwiesko – Pruskie w Oszkiniach
- Stowarzyszenie Origo
- Stowarzyszenie „Sięgać za horyzont”
- Stowarzyszenie „Familia” w Sejnach
- Stowarzyszenie Pszczelarzy Sejn i Puńska z siedzibą w Sejnach
- Stowarzyszenie Transgraniczna Suwalszczyzna z siedzibą w Sumowie
- Stowarzyszenie CHARYZMA
- Stowarzyszenie Miłośników Gminy Giby "TRATWA" z siedzibą w Gibach,
- Stowarzyszenie "Pasja" w Sejnach
- Stowarzyszenie Podlaski Trakt w Berżnikach,
- Stowarzyszenie Lokalna Edukacja Społeczna,
- Stowarzyszenie „Aktywna Ziemia Smolańska", w Smolanach
- Stowarzyszenie "Sejneńszczyzna" z siedzibą w Sejnach
- Sejneńskie Towarzystwo Strzeleckie
- Zwolennicy Idei Upamiętniania Komendanta "ZIUK"
- Stowarzyszenie Unia Kultur i Narodów
- Stowarzyszenie Jezioro Gieret
- Stowarzyszenie Przystań w Sejnach
- Koła Gospodyń Wiejskich

Na terenie powiatu funkcjonują też: Stowarzyszenia Samorządów Ziemi Sejneńskiej, do którego poza Krasnopolem należy gmina Giby, miasto Sejny i gmina Sejny oraz Suwalsko-Sejneńska Lokalna Grupa Działania.

Wsparcie, jakie oferują stowarzyszenia, w znacznym stopniu przyczynia się do poprawy sytuacji mieszkańców, a znajomość i bliskość środowisk organizacji pozwala na kontrolowanie sytuacji i umiejętną pomoc.

Wszystkie w/w organizacje współpracują z samorządem terytorialnym i jego jednostkami, w oparciu o przyjmowany corocznie, uchwałą Rady Powiatu, Program współpracy Powiatu Sejneńskiego z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.

TENDENCJE I PROGROZY POTENCJAŁU INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ

- Na terenie powiatu sejneńskiego występuje wiele organizacji pozarządowych, jednakże jedynie część z nich wg Zespołu ds. Opracowania Strategii wykazuje wysoką aktywność społeczną oraz kreatywność w przygotowaniu i realizacji programów, usług i projektów społecznych.
- Niezbędne jest wsparcie organizacji w zabezpieczeniu lokalu, tym instytucjom, które go nie posiadają; uruchomienie wsparcia technicznego i merytorycznego dla zwiększenia efektywności ich działania.
- Niewielkie dochody własne samorządu powiatu znacznie ograniczają możliwości rozwoju zasobów pomocy społecznej oraz systemu pieczy zastępczej. Na terenie powiatu sejneńskiego brak jest specjalistycznych placówek pomocowych, jak ośrodka interwencji kryzysowej, ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie oraz matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, mieszkań chronionych, treningowych, dla usamodzielnianych wychowanków, rodzin interwencyjnych czy placówek opiekuńczo- wychowawczych.
- Aktualnie prowadzone remonty (klasztor w Sejnach, hala sportowa) i budowa (Środowiskowego Domu Samopomocy) tworzą szanse na realizację nowych usług społecznych oraz uruchomienie inicjatyw promujących powiat.
- Planowana polityka społeczna – usług i deinstytucjonalizacji dzięki nowemu okresowi jej finansowania przez EFS i ERRR może być szansą dla rozwoju organizacji i instytucji w odpowiedzi na potrzeby społeczne. Należy kontynuować wykorzystanie położenia i potencjału mniejszości litewskiej na terenie powiatu do budowania lokalnych rozwiązań społecznych.
- Trudnością może być niska konkurencyjność niewielkiego powiatu sejneńskiego wobec powiatu suwalskiego i augustowskiego.

III. REALIZACJA I WDRAŻANIE STRATEGII NA LATA 2021-2030

1. WIZJA, CELE STRATEGICZNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

Wizję przyszłości w powiecie sejneńskim określono na podstawie analizy sytuacji społecznej przy współpracy podmiotów i instytucji pomocy i integracji, Zespołu ds. Opracowania Strategii.

Sformułowano ją jako pozytywne wyobrażenie rzeczywistości.

POWIAT SEJNEŃSKI ZAPEWNIĄ GODNE, BEZPIECZNE I AKTYWNE ŻYCIE SWOIM MIESZKAŃCOM

Osiągnięcie celów strategicznych możliwe będzie przy przestrzeganiu przyjętych form i zasad działania.

Z zebranych prognoz, tendencji oraz oczekiwań, co do działań w obszarach rozwiązywania problemów społecznych, sformułowano cztery cele strategiczne.

CEL I:

ROZWÓJ RYNKU PRACY I WSPARCIA OSÓB BEZROBOTNYCH

CEL II:

WZMOCNIENIE RODZIN, PIECZY ZASTĘPCZEJ i BEZPIECZEŃSTWA

CEL III:

**ROZWIJANIE INFRASTRUKTURY I USŁUG DLA OSÓB STARSZYCH, ZALEŻNYCH
I NIEPEŁNOSPRAWNYCH**

CEL IV:

WZMOCNIENIE INSTYTUCJI I ORGANIZACJI

CEL STRATEGICZNY I**ROZWÓJ RYNKU PRACY I WSPARCIA OSÓB BEZROBOTNYCH****KIERUNKI DZIAŁANIA:**

1. Wzmocnienie rolnictwa, produkcji około rolniczych oraz wsparcie podmiotów gospodarczych działających w tym obszarze poprzez, między innymi, doradztwo biznesowe, prawne, pozyskiwanie środków zewnętrznych.
2. Lobbing w kierunku zmian aktów prawnych dotyczących możliwości zatrudniania rolników-emerytów; zmian podatkowych dot. emerytur i rent.
3. Działania edukacyjne dot. umiejętności ekonomiczno-gospodarczych dla różnych grup społecznych, w tym rolników, ich rodzin.
4. Wzmocnienie atrakcyjności na rynku pracy podmiotów, w tym jednoosobowych prowadzących działalność gospodarczą, usługową, turystyczną poprzez:
 - a) tworzenie warunków dla pozyskiwania inwestorów,
 - b) uruchomienie wolnej strefy ekonomicznej,
 - c) wykorzystywania instrumentów będących w dyspozycji służb zatrudnienia sprzyjających powstawaniu miejsc pracy,
 - d) wykorzystanie potencjału rolniczego powiatu sejneńskiego do projektowania celowych projektów i programów w odpowiedzi na powiatowe potrzeby.
5. Promowanie i wspieranie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej, jako alternatywnej formy zatrudnienia.
6. Rozwój spółdzielni socjalnych w powiecie.
7. Szkolenia dla pracowników samorządu/ngo w obszarze ekonomii społecznej, aktywnej integracji, nowych usług społecznych, deinstytucjonalizacji.
8. Tworzenie warunków do rozwoju szkolnictwa zawodowego, dostosowanego do potrzeb rynku pracy.
9. Doskonalenie i promowanie rozwiązań w obszarze mobilności pracowników i elastyczności zatrudnienia, e-usług i pracy zdalnej.
10. Powołanie Powiatowego Centrum Aktywności Lokalnej w Sejnach.
11. Podejmowanie działań na rzecz zatrudnienia, integracji społecznej osób bezrobotnych (mężczyzn, osób o niskich kwalifikacjach, długotrwale bezrobotnych i osób grupy 25-34 lata, rolnicy).
12. Współpraca instytucji, organizacji i LGD na rzecz zatrudnienia i aktywizacji społeczno-zawodowej, w tym budowanie partnerstw społecznych.
13. Stała współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie monitorowania zjawiska bezrobocia, w tym agrarnego i przygranicznego.

CEL STRATEGICZNY II**WZMOCNIENIE RODZIN, PIELICZY ZASTĘPCZEJ I BEZPIECZENSTWA****KIERUNKI DZIAŁANIA:**

1. Wzmocnienie i koordynacja działań pomiędzy instytucjami i organizacjami zajmującymi się pomocą rodzinie.
2. Usprawnienie systemu wsparcia dla rodzin:
 - a) zapewnienie wsparcia specjalistów, asystentów rodzinnych, rodzin wspierających,
 - b) zwiększenie szkoleń dla rodzin,
 - c) rozwój usług opiekunów dziennych, miejsc usług wsparcia, placówek wsparcia dziennego, terapii, mediacji i innych usług ukierunkowanych na pomoc środowiskową,
 - d) zwiększenie liczby żłobków i placówek przedszkolnych w gminach powiatu,
 - e) rozwój dostępności e-usług i innych dostępnych mobilnie,
 - f) kontynuowanie i wzmacnianie działań punktu Ośrodka Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem,
 - g) prowadzenie programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie.
3. Utrzymanie i rozwój e-usług Poradni Zdrowia Psychicznego w Sejnach oraz Ośrodka Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży.
4. Prowadzenie programów profilaktycznych rekomendowanych przez PARPA, KBds. Narkomanii, zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz szkodliwie korzystających z internetu.
5. Budowa zintegrowanego systemu pieczy zastępczej:
 - a) zintensyfikowanie działań w zakresie propagowania idei rodzicielstwa zastępczego,
 - b) pozyskiwanie i szkolenie nowych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,
 - c) utworzenie rodzin interwencyjnych,
 - d) prowadzenie specjalistycznego wsparcia rodzin zastępczych: szkolenia, poradnictwo specjalistyczne, grupy wsparcia, rodziny pomocowe,
 - d) rozwój mieszkań chronionych dla osób usamodzielnianych z pieczy zastępczej,
 - e) wdrażanie rozwiązań skierowanych do usamodzielnianych wychowanków.
6. Wdrożenie oferty kierowanej na odzyskiwanie dzieci z pieczy przez rodziców biologicznych.
7. Organizowanie kampanii, akcji oraz programów profilaktycznych nastawionych na promocję zdrowego stylu życia, zapobieganie uzależnieniom, radzenie z agresją i stresem.
8. Utworzenie i prowadzenie ośrodka interwencji kryzysowej bądź zawarcie stosownego porozumienia z już funkcjonującym, hostelu, mieszkań celowych- miejsca wsparcia dla rodzin doświadczających przemocy.

9. Wdrożenie innowacyjnych projektów przeciwdziałania ubóstwu i integracji społecznej z wykorzystaniem środków strategii deinstytucjonalizacji i rozwoju usług społecznych.
10. Wprowadzenie monitoringu wizyjnego, w tym mobilnego w miejscach niebezpiecznych w powiecie.
11. Zapewnienie bezpieczeństwa na drodze, m.in. poprzez remont ulic i dróg gminnych, budowę przydrożnych chodników, przejść dla pieszych i oświetlenia.
12. Realizacja umów z funkcjonującymi izbami wytrzeźwień w sąsiednich miastach, gminach czy powiatach.
14. Realizacja trzyletnich powiatowych programów rozwoju pieczy zastępczej oraz gminnych programów wspierania rodziny.
15. Realizacja powiatowego i gminnych programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz powiatowych programów profilaktycznych w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

CEL STRATEGICZNY III**ROZWIJANIE INFRASTRUKTURY I USŁUG WSPARCIA OSÓB STARSZYCH, ZALEŻNYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH****KIERUNKI DZIAŁANIA:**

1. Rozwijanie współpracy podmiotów lokalnych w zakresie rozwiązań skierowanych do osób starszych, zależnych.
2. Utrzymanie Stacji Opieki Caritas oraz rozwój nowych usług, w tym mobilnych, e-usług itp
3. Zintensyfikowane działań profilaktycznych, edukacji w obszarze zdrowego stylu życia, zdrowia psychicznego w odpowiedzi na samotność osób starszych.
4. Inicjowanie pomocy sąsiedzkiej w środowisku lokalnym.
5. Prowadzenie klubów seniora, dziennych domów pobytu, Uniwersytetu III Wieku oraz innych form aktywności osób starszych. Wykorzystanie rozwiązań i dobrych praktyk z innych miejsc, państw.
6. Rozszerzenie usług opiekuńczych, pielęgnacyjnych, specjalistycznych (dla osób z zaburzeniami psychicznymi), asystentów osób z niepełnosprawnościami.
7. Utrzymanie standardów w domu pomocy społecznej na terenie powiatu z uwzględnieniem poprawy (modernizacji) technicznej infrastruktury.
8. Zwiększenie dostępności w zakresie rehabilitacji leczniczej i usprawniającej.
9. Wspieranie instytucji i stowarzyszeń działających w obszarze niepełnosprawności:
 - a) rozwój Warsztatów Terapii Zajęciowej,
 - b) uruchomienie ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi w tym środowiskowego domu samopomocy, zakładu aktywności zawodowej,
 - c) opracowanie diagnozy potrzeb zawodowych osób z niepełnosprawnościami i uruchomienia rozwiązań ekonomii społecznej, aktywnej integracji.
10. Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych oraz zapewnienie dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno- komunikacyjnej osobom ze szczególnymi potrzebami.
11. Zabezpieczenie potrzeb transportowych komunikacji publicznej dla osób starszych, zależnych czy niepełnosprawnych.
12. Pozyskiwanie środków zewnętrznych (programy celowe ogłaszane przez Zarząd PFRON, środki EFS) na rozwój usług, dziennych domów dla osób chorych, niepełnosprawnych, zależnych i starszych. Wykorzystanie strategii deinstytucjonalizacji i rozwoju usług społecznych oraz ich finansowanie na działania powiatowe, gminne, lokalne.
13. Realizacja powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie sejneńskim.

CEL STRATEGICZNY IV**WZMOCNIENIE INSTYTUCJI I ORGANIZACJI****KIERUNKI DZIAŁANIA:**

1. Wspieranie lokalnych organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności, udzielanie im pomocy w zabezpieczeniu lokalu, wsparciu merytorycznym i technicznym oraz w pozyskiwaniu środków finansowania.
2. Rozwijanie i udoskonalanie metod oddziaływań przez instytucje i organizacje.
3. Wzmocnienie w tym wdrożenie modelu współpracy między podmiotami działającymi w sferze pomocy społecznej z uwzględnieniem organizacji pozarządowych.
4. Aktualizowanie informacji o instytucjach i organizacjach udzielających wsparcia, realizujących usługi społeczne na terenie powiatu.
5. Wspieranie rozwoju kapitału społecznego, działań wolontariuszy.
6. Stały monitoring i ocena zasobów pomocy społecznej w powiecie.
7. Tworzenie nowych przedsięwzięć kulturalnych o znaczeniu lokalnym i regionalnym, m.in. organizacja cyklicznych imprez, warsztatów rękodzieła, kulinarnych.
8. Systemowe wsparcie grup nieformalnych, ngo, twórców i zespołów ludowych na terenie powiatu.
9. Uruchomienie inicjatyw promujących powiat na bazie istniejących oraz nowych zasobów infrastruktury (klasztór w Sejnach, hala sportowa, środowiskowy domu samopomocy).
10. Wykorzystanie strategii usług i deinstytucjonalizacji do finansowania przez EFS i ERRR rozwoju organizacji i instytucji do realizacji lokalnych usług, rozwoju organizacji, grup w obszarach turystyki i kultury.
11. Wykorzystanie położenia i potencjału mniejszości litewskiej na terenie powiatu do budowania lokalnych rozwiązań społecznych.
12. Realizacja i aktualizowanie programu współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Po analizie opracowanych kierunków działań, Zespół ds. Opracowania Strategii zaproponował priorytetowe kierunki do realizacji w każdym z czterech obszarów strategicznych na pierwsze trzy lata tj. 2021-2023. Kierunki te zostały wskazane w poniższym harmonogramie.

2. HARMONOGRAM REALIZACJI NA LATA 2021-2023

L.p.	WYBRANE KIERUNKI DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI REALIZACJI	REALIZATORZY	RAMY FINANSOWE
CEL STRATEGICZNY I				
ROZWÓJ RYNKU PRACY I WSPARCIA OSÓB BEZROBOTNYCH				
1.	Wzmocnienie rolnictwa, produkcji około rolniczych oraz wsparcie podmiotów gospodarczych działających w tym obszarze poprzez, między innymi, doradztwo biznesowe, prawne, pozyskiwanie środków zewnętrznych.	Rozwój podmiotów gospodarczych/liczba podmiotów	Jednostki samorządu terytorialnego, PCPR, PUP, instytucje rynku pracy, integracji i ekonomii społecznej,	Budżet powiatu (w tym z budżetów jednostek organizacyjnych powiatu), dotacje z budżetu państwa, fundusze europejskie;
2.	Lobbing w kierunku zmian aktów prawnych dotyczących możliwości zatrudniania rolników-emerytów; zmian podatkowych dot. emerytur i rent.	Liczba wydarzeń/interpelacji lobbingowych	edukacji, organizacje pozarządowe Radni, posłowie	strategia deinstytucjonalizacji i usług społecznych; środki pozyskane przez organizacje pozarządowe;
3.	Działania edukacyjne dot. umiejętności ekonomiczno-gospodarczych dla różnych grup społecznych, w tym rolników, ich rodzin.	Wzrost kompetencji/ nowe podmioty/liczba działań		fundusze z partnerstw sektorowych.
4.	Wzmocnienie atrakcyjności na rynku pracy podmiotów, w tym jednoosobowych prowadzących działalność gospodarczą, usługową, turystyczną poprzez: a) tworzenie warunków dla pozyskiwania inwestorów, b) uruchomienie wolnej strefy ekonomicznej,	Funkcjonowanie wolnej strefy ekonomicznej/liczba programów, projektów celowych w powiecie		

	<p>c) wykorzystywania instrumentów będących w dyspozycji służb zatrudnienia sprzyjających powstawaniu miejsc pracy,</p> <p>d) wykorzystanie potencjału rolniczego powiatu sejneńskiego do projektowania celowych projektów i programów w odpowiedzi na powiatowe potrzeby.</p>			
Cel STRATEGICZNY II WZMOCNIENIE RODZIN, PIECZY ZASTĘPCZEJ i BEZPIECZEŃSTWA				
Lp.	WYBRANE KIERUNKI DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI REALIZACJI	REALIZATORZY	RAMY FINANSOWE
1.	<p>Usprawnienie systemu wsparcia dla rodzin:</p> <p>a) zapewnienie wsparcia specjalistów, asystentów rodzinnych, rodzin wspierających,</p> <p>b) zwiększenie szkoleń dla rodzin,</p> <p>c) rozwój usług opiekunów dziennych, miejsc usług wsparcia, placówek wsparcia dziennego, terapii, mediacji i innych usług ukierunkowanych na pomoc środowiskową,</p> <p>d) zwiększenie liczby żłobków i placówek przedszkolnych w gminach,</p> <p>e) rozwój dostępności e-usług i innych dostępnych mobilnie,</p> <p>f) kontynuowanie i wzmacnianie działań punktu Ośrodka Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem,</p> <p>g) prowadzenie programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie.</p>	Rozwój systemu wsparcia/ liczba specjalistów i usług	Jednostki samorządu terytorialnego, PCPR, OPS, instytucje wspierania rodziny i pieczy zastępczej podmioty integracji i ekonomii społecznej, edukacji, kultury, OSP, poradnia, policja, organizacje pozarządowe	Budżet powiatu (w tym z budżetów jednostek organizacyjnych powiatu), dotacje z budżetu państwa, MRPiPS, MENiS, MSWiA, PARPA, KBdsN, fundusze europejskie; strategia deinstytucjonalizacji i usług społecznych; środki pozyskane przez organizacje pozarządowe; fundusze z partnerstw sektorowych.

2.	<p>Budowa zintegrowanego systemu pieczy zastępczej:</p> <p>a) zintensyfikowanie działań w zakresie propagowania idei rodzicielstwa zastępczego,</p> <p>b) pozyskiwanie i szkolenie nowych kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej,</p> <p>c) utworzenie rodzin interwencyjnych,</p> <p>d) prowadzenie specjalistycznego wsparcia rodzin zastępczych: szkolenia, poradnictwo specjalistyczne, grupy wsparcia, rodziny pomocowe,</p> <p>d) rozwój mieszkań chronionych dla osób usamodzielnianych z pieczy zastępczej,</p> <p>e) wdrażanie rozwiązań skierowanych do usamodzielnianych wychowanków.</p>	Liczba nowych usług i infrastruktury w pieczy zastępczej		
3.	Realizacja trzyletnich powiatowych programów rozwoju pieczy zastępczej oraz gminnych programów wspierania rodziny.	Zgodnie ze wskaźnikami programów		
4.	Realizacja powiatowego i gminnych programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz powiatowych programów profilaktycznych w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.	Zgodnie ze wskaźnikami programów		

CEL STRATEGICZNY III ROZWIJANIE INFRASTRUKTURY I USŁUG DLA OSÓB STARSZYCH, ZALEŻNYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH				
Lp.	WYBRANE KIERUNKI DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI REALIZACJI	REALIZATORZY	RAMY FINANSOWE
1.	Utrzymanie Stacji Opieki Caritas oraz rozwój nowych usług, w tym mobilnych, e-usług itp.	Funkcjonowanie stacji/nowe usługi/liczba usług	Jednostki samorządu terytorialnego, PCPR, ops, instytucje,	Budżet powiatu (w tym z budżetów jednostek organizacyjnych powiatu),
2.	Prowadzenie klubów seniora, dziennych domów pobytu, Uniwersytetu III Wieku oraz innych form aktywności osób starszych. Wykorzystanie rozwiązań i dobrych praktyk z innych miejsc, państw.	Wzrost aktywności seniorów/liczba usług dla seniorów	integracji i ekonomii społecznej, edukacji, kultury, rynku pracy	dotacje z budżetu państwa, środki PFRON, MZ, MRPiPS, fundusze europejskie;
3.	Zwiększenie dostępności w zakresie rehabilitacji leczniczej i usprawniającej.	Wzrost dostępności/ liczba specjalistów rehabilitacji/usług w powiecie	organizacje pozarządowe	strategia deinstytucjonalizacji i usług społecznych; środki pozyskane przez organizacje pozarządowe; fundusze z partnerstw sektorowych.
4.	Wspieranie instytucji i stowarzyszeń działających w obszarze niepełnosprawności: a) rozwój Warsztatów Terapii Zajęciowej, b) uruchomienie ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi w tym środowiskowego domu samopomocy; zakładu aktywności zawodowej, c) opracowanie diagnozy potrzeb zawodowych osób z niepełnosprawnościami i uruchomienia rozwiązań ekonomii społecznej, aktywnej integracji.	Rozwój infrastruktury pomocowej i ekonomii społecznej/ liczba podmiotów		

5.	Realizacja powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie sejneńskim.	Zgodnie ze wskaźnikami w programach		
CEL STRATEGICZNY IV WZMOCNIENIE INSTYTUCJI I ORGANIZACJI				
Lp	WYBRANE KIERUNKI DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI REALIZACJI	REALIZATORZY	RAMY FINANSOWE
1.	Wspieranie lokalnych organizacji pozarządowych, promowanie ich działalności, udzielanie im pomocy w zabezpieczeniu lokalu, wsparciu merytorycznym i technicznym oraz w pozyskiwaniu środków finansowania	Liczba inicjatyw pomocowych, działań wspierających	Jednostki samorządu terytorialnego, instytucje integracji i ekonomii społecznej, edukacji, kultury, bezpieczeństwa	Budżet powiatu (w tym z budżetów jednostek organizacyjnych powiatu), dotacje z budżetu państwa, fundusze europejskie;
2.	Wspieranie rozwoju kapitału społecznego, działań wolontariuszy.		organizacje pozarządowe	strategia
3.	Systemowe wsparcie grup nieformalnych, ngo, twórców i zespołów ludowych na terenie powiatu.			deinstytucjonalizacji i usług społecznych;
4.	Uruchomienie inicjatyw promujących powiat na bazie istniejących oraz nowych zasobów infrastruktury (klasztory w Sejnach, hala sportowa, środowiskowy dom samopomocy).	Liczba uruchomionych podmiotów		środki pozyskane przez organizacje pozarządowe; fundusze z partnerstw sektorowych.
5.	Realizacja i aktualizowanie programu współpracy z organizacjami pozarządowymi.	Zgodnie ze wskaźnikami w programie.		

Realizacja strategii może odbywać się równocześnie przy wykorzystywaniu i budowaniu nowych programów celowych, projektów lokalnych w obszarach zdefiniowanych w dokumencie.

3. MONITORING I ZASADY AKTUALIZACJI STRATEGII

Zarządzanie i monitoring zapisów strategicznych polega na systematycznej ocenie oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian. Elementami skutecznego zarządzania Strategia będą:

- a) Starosta Powiatu Sejneńskiego - odpowiedzialny za wdrażanie strategii oraz wsparcie koordynatora przy realizacji,
- b) Zarząd Powiatu - pełniący bieżący nadzór nad realizacją,
- c) Koordynator wdrażania Strategii- PCPR w Sejnach (zgodnie z art. 112 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej PCPR jest koordynatorem realizacji strategii), które:
 - gromadzi dokumentację związaną ze strategią,
 - prowadzi monitoring,
 - przedkłada informacje o Strategii wraz z rocznym sprawozdaniem z działalności,
 - dokonuje ewentualnych korekt/aktualizacji harmonogramu minimum raz na trzy lata.

SYSTEM AKTUALIZACJI:

Część programowa: cele, kierunki działań, harmonogram będzie poddawany przeglądowi i aktualizacji raz na trzy lata. Odbywać się to będzie poprzez zbieranie danych o przebiegu zaplanowanych kierunków działań, wskaźników oraz sporządzanie informacji z realizacji harmonogramu. Działanie to może wprowadzić ewentualną korektę harmonogramu, weryfikację kierunków działania oraz celów strategicznych.

Po ewentualnym wprowadzeniu zmian Koordynator przedstawi dokument do aktualizacji. Będzie też zobowiązany dostarczyć wszystkim zainteresowanym stronom informację o dokonanej aktualizacji.

Niniejszy dokument, po konsultacjach i uchwaleniu powinien być opublikowany na stronie internetowej, a ponadto przekazany uczestnikom procesu planowania oraz wszystkim jednostkom i instytucjom, które zostaną zobowiązane do realizacji strategii.

FINANSOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie skuteczna, o ile przedstawiciele samorządów powiatu i gmin, instytucje lokalne, organizacje pozarządowe znajdą zasoby finansowe umożliwiające budowę i realizację zaplanowanych kierunków działania, w zależności od celu i obszaru, ze środków:

- a) budżetu powiatu (w tym z budżetów jednostek organizacyjnych powiatu),

- b) dotacji z budżetu państwa w ramach dofinansowania realizacji zadań własnych,
- c) dotacji z budżetu państwa w ramach finansowania realizacji zadań zleconych,
- d) Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- e) funduszy europejskich
- f) strategii deinstytucjonalizacji i usług społecznych,
- g) środków pozyskanych przez organizacje pozarządowe,
- h) z innych programów i grantów,
- i) z partnerstw sektorowych.

Źródłami finansowania będzie też budżet zaplanowany na realizowanie programów obligatoryjnych i fakultatywnych, mieszczących się w zadaniach gmin i powiatu, a zgodnych z obszarami strategii.

Zapisy zawarte w strategii będą realizowane w ramach kierunków poszczególnych działań, w zależności od posiadanych przez samorząd i pozyskanych z zewnątrz środków finansowych.

MONITORING

Bazą informacji statystycznej, zbieranej na potrzeby wskaźników monitorowania będą roczne dane Oceny Zasobów Pomocy Społecznej, sporządzane przez PCPR. Poza tym bazę tę będą stanowiły informacje i dane otrzymane od instytucji i grup środowiskowych, dotyczące realizacji harmonogramu.

Informacja ze Strategii będzie przedstawiane Radzie Powiatu przez Koordynatora- PCPR w ramach sprawozdań rocznych. Odnosić się będzie do celów, kierunków działania i harmonogramu Strategii.

Monitorowanie i ewaluacja zapisów strategicznych polegać będzie na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych, czy też narastanie poszczególnych kwestii społecznych.

Dla każdego kierunku działań harmonogramu strategicznego zaproponowano odpowiednie wskaźniki. W miarę wdrażania zadań wskaźniki monitorowania strategii będą mogły być zidentyfikowane o nowe, w odniesieniu do innowacji, programów, czy projektów.

Zgodnie z wizją niniejszej strategii, jej realizacja powinna przyczynić się do skutecznego rozwiązywania problemów osób i rodzin wykluczonych społecznie oraz narażonych na wykluczenie społeczne, a także wspomagać pełne uczestnictwo w życiu społecznym i zawodowym mieszkańców powiatu sejneńskiego.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Sejneńskiego do roku 2030 jest dokumentem długofalowym. Zakłada realizację wytyczonych celów z możliwością

wprowadzenia niezbędnych zmian wynikających z aktualnej sytuacji ekonomicznej i społecznej w kolejnych latach. Należy liczyć się również z koniecznością podejmowania innowacyjnych, wynikających z potrzeb przedsięwzięć modyfikujących ustalony model działań.

Cele strategiczne wyznaczone w niniejszym opracowaniu dotyczą najistotniejszych problemów występujących na terenie powiatu tj. rynku pracy i bezrobocia, problemów rodzin, w tym opiekuńczo – wychowawczych, problematyki osób starszych, niepełnosprawnych, dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej, obszaru bezpieczeństwa, zasobów organizacji pozarządowych.

Realizacja określonych celów implikuje konieczność zaangażowania możliwych zasobów regionalnych i powiatowych, gminnych i lokalnych. Rozwijanie i utrzymywanie systemu pomocy wymaga zintegrowanych działań wszystkich podmiotów. Osiągnięcie oczekiwanych rezultatów będzie w dużym stopniu uzależnione od powszechnej akceptacji strategii przez wszystkich sojuszników podejmowanych działań pomocowych.

Strategia ma charakter otwarty, co oznacza, że w czasie obowiązywania jej zapisów poszczególne elementy i działania mogą być modyfikowane, zmienione i dostosowywane do aktualnie panującej sytuacji społecznej. Zapisy dokumentu będą również kierunkami starań o pozyskiwanie środków zewnętrznych na finansowanie działalności poszczególnych jednostek.

ZAKOŃCZENIE

Autorzy niniejszego dokumentu dziękują Zespołowi ds. Opracowania Strategii, Regionalnemu Ośrodkowi Polityki Społecznej w Białymstoku oraz wszystkim instytucjom i osobom, którzy w jakikolwiek sposób przyczynili się do jego powstania – w szczególności za udostępnienie danych, niezbędnych do rzetelnej oceny aktualnej sytuacji społecznej powiatu sejneńskiego.

Dokument wyznacza kierunki lokalnej polityki społecznej, uwzględnia potrzeby mieszkańców powiatu i prowadzi do realizacji założonej wizji. Realizacja celów zapisanych w dokumencie strategicznym możliwa będzie dzięki wspólnej pracy wszystkich zainteresowanych działaniami na rzecz mieszkańców, znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji społeczno- ekonomicznej. Strategia jest tylko konstrukcją, która dopiero po wypełnieniu realnymi działaniami, przełoży się na wymierną poprawę jakości życia mieszkańców powiatu.

Podczas wdrażania celów i kierunków Strategii ważne będzie zastosowanie:

1. Zasady samopomocy – przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi, zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych; zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.
2. Zasady przeczności – oznacza, że bezpieczeństwo socjalne jednostki nie może być tylko efektem świadczeń ze strony społeczeństwa, ale wynikać powinno także z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną i rodziny.
3. Zasady solidarności społecznej – najczęściej rozumiana jako przenoszenie konsekwencji, niekiedy utożsamiana z solidaryzmem społecznym, oznaczającym wyższość wspólnych interesów członków społeczeństwa nad interesami poszczególnych klas lub warstw.
4. Zasady pomocniczości – oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb; w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od Państwa.
5. Zasady partycypacji – wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, by poszczególni ludzie mieli możliwości pełnej realizacji swoich ról społecznych, zaś poszczególne grupy mogły zajmować równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.
6. Zasady samorządności – stanowi realizację takich wartości, jak wolność, podmiotowość człowieka; realizowana jest poprzez taką organizację życia społecznego, by jednostki i grupy miały zagwarantowane prawo do aktywnego udziału w istniejących już instytucjach społecznych i tworzenia nowych instytucji w celu skutecznego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.

7. Zasady dobra wspólnego – przejawia się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.

8. Zasady wielosektorowości – polega na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

Strategia jest dokumentem nadrzędnym nad tworzonymi programami z zakresu polityki społecznej powiatu. Jej zapisy winny być uwzględniane przy tworzeniu kolejnych dokumentów długookresowych.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami. Dotychczas obowiązująca „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Sejneńskim na lata 2014 – 2020” utraciła swoją ważność z końcem ubiegłego roku, wobec czego zachodzi konieczność opracowania dokumentu na kolejne lata.

W celu rzetelnego opracowania strategii niezbędne było przeprowadzenie konsultacji i skonfrontowanie zarówno wiedzy i doświadczeń, jak również potrzeb zauważanych przez różne podmioty, zarówno jednostki samorządowe jak i organizacje pozarządowe, których działalność obejmuje problematykę społeczną. W tym celu zwrócono się do instytucji publicznych i organizacji społecznych z terenu powiatu z prośbą o zaangażowanie i wsparcie w opracowywaniu Strategii oraz wskazanie przedstawiciela do Zespołu ds. opracowania Strategii.

Wśród przesłanych zgłoszeń Starosta Sejneński powołał Zespół w skład którego weszli przedstawiciele: GOPS w Gibach, Urzędu Gminy Giby, Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej w Sejnach, Urzędu Miasta Sejny, MOPS w Sejnach, Komendy Powiatowej Policji w Sejnach, Regionalnego Stow. na Rzecz Osób Niepełnosprawnych, Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej, Urzędu Gminy Puńsk, GOPS w Puńsku, GOPS w Krasnopolu, Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju Cywilizacyjnego „Ściana Wschodnia” w Sejnach, Stowarzyszenia „Pasja” w Sejnach, Powiatowego Urzędu Pracy w Sejnach, PCPR w Sejnach. Zespół spotkał się dwukrotnie. Pierwsze spotkanie odbyło się w sierpniu br. i poświęcone było opracowaniu analizy strategicznej naszego powiatu mającej na celu zidentyfikowanie atutów (mocnych stron) i słabości (słabych stron) oraz szans i zagrożeń występujących w jego bliższym i dalszym otoczeniu. Kolejne odbyło się w październiku i dotyczyło m. in. prezentacji wniosków, tendencji i prognoz z danych diagnostycznych oraz wypracowania propozycji celów i kierunków działań w strategii. Członkowie Zespołu mieli również możliwość wniesienia swoich uwag i wniosków co do treści opracowanego dokumentu.

Przy opracowaniu dokumentu otrzymaliśmy wsparcie merytoryczne Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Białymstoku w ramach projektu „Koordynacja i monitorowanie rozwoju ekonomii społecznej w regionie”- w ramach projektu mieliśmy zapewnione wsparcie doradcy/ eksperta w zakresie opracowywania dokumentów strategicznych i planistycznych, który uczestniczył w spotkaniu Zespołu.

Opracowany dokument został poddany konsultacjom społecznym. Obowiązek przeprowadzenia konsultacji wynika z §2 ust. 2 zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami Powiatu Sejneńskiego przyjętymi Uchwałą Nr XLIII/304/14 Rady Powiatu Sejneńskiego z dnia 28 maja 2014 r. w sprawie określenia zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami Powiatu Sejneńskiego. Wobec powyższego Uchwałą Nr 174/2021 Zarządu Powiatu Sejneńskiego z dnia 15 listopada 2021 r. w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu Uchwały Rady Powiatu Sejneńskiego w sprawie uchwalenia „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Sejneńskim na lata 2021-2030”, w dniach 16 listopada 2021 r. – 30 listopada 2021 r. zostały przeprowadzone konsultacje społeczne dotyczące projektu w/w dokumentu.

Komunikat o konsultacji Strategii został zamieszczony na:

- a) tablicy ogłoszeń Starostwa Powiatowego w Sejnach;
- b) na stronie internetowej www.powiat.sejny.pl w zakładce „Aktualności”;
- c) na stronie BIP Powiatu Sejneńskiego: <http://bip.st.sejny.wrotapodlasia.pl>

W ramach konsultacji zaproszono mieszkańców Powiatu Sejneńskiego oraz organizacje pozarządowe i podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie do przedkładania swoich opinii i uwag dotyczących Strategii. W ramach ogłoszonych konsultacji społecznych mieszkańcy jak również organizacje pozarządowe nie wniosły uwag do projektu Uchwały w sprawie „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Sejneńskim na lata 2021-2030”.